

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس اول

۱- کدام یک از سؤالات زیر در حوزه علم روان‌شناسی قابل طرح و بررسی نیست؟

- ۱) تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز در رسانه‌ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد؟
- ۲) چرا یک شخص بی‌گناه هنگام دستگیر شدن از خود حالت اضطرابی نشان می‌دهد؟
- ۳) چرا هنگام مطالعه دائماً حواس علی پرت می‌شود؟
- ۴) افراد چگونه به جامعه راه پیدا می‌کنند و عقاید و ارزش‌های آن را می‌پذیرند؟

۲- راه‌های بررسی درستی یا نادرستی پاسخ‌ها به یک سؤال روان‌شناختی کدام است؟

- ۱) استفاده از روش‌های حسی و تجربی برای آزمایش پاسخ - تطبیق آن با واقعیت‌های تأییدشده در علم روان‌شناسی
- ۲) تطبیق با واقعیت‌های تأییدشده در علم روان‌شناسی - آزمایش آن پاسخ بر روی گروهی از انسان‌ها و تحلیل نتایج
- ۳) بررسی پاسخ از طریق روش‌های علمی - تطبیق با واقعیت‌های تأییدشده در علم روان‌شناسی
- ۴) آزمایش آن پاسخ بر روی گروهی از انسان‌ها و تحلیل نتایج - بررسی پاسخ از طریق روش‌های علمی

۳- پاسخ افراد غیر متخصص به سؤالات روان‌شناختی چگونه است؟

- ۱) ارزشمند و قابل اتکا
- ۲) عامیانه
- ۳) معتبر
- ۴) تجربی

۴- کدام یک از گزینه‌های زیر اطلاعات نادرستی درباره پرسش‌های مطرح در روان‌شناسی ارائه می‌کند؟

- ۱) دغدغه اصلی علم روان‌شناسی پاسخ به سؤالاتی مانند «عوامل مؤثر بر فراموشی کدام است؟» می‌باشد.
- ۲) پاسخ به پرسش‌های روان‌شناختی کار روان‌شناسان است و هرکسی نمی‌تواند به این سؤالات پاسخ دهد.
- ۳) روان‌شناسی با پرسش‌های بسیاری مواجه است که پاسخگویی به آن‌ها دانش و پژوهش روزافزونی را می‌طلبد.
- ۴) افراد غیر متخصص در حوزه روان‌شناسی به تدریج دیدگاه روان‌شناختی خود را باور کرده و به دنبال تبعیت دیگران می‌گردند.

۵- کدام گزینه با توجه به رویداد زیر و تأثیر ویژگی‌های روان‌شناختی بر عملکرد انسان، نادرست است؟

- «در یک همایش علمی هزاران نفر از باتجربه‌ترین جراحان مغز و اعصاب دنیا، قصدگزینش بهترین‌های این علم را دارند و در نهایت تنها ۱۰ نفر را انتخاب می‌کنند.»
- ۱) عواملی مانند پشتکار و نحوه مطالعه در موفقیت این افراد تأثیر چشمگیری داشته است.
  - ۲) قطعاً ویژگی‌های شخصیتی این افراد مانند نظم در موفقیت آن‌ها تأثیر دارد.
  - ۳) تنها دانش و تخصص این افراد عامل اصلی پیشرفت و موفقیت آن‌ها است.
  - ۴) علاقه این افراد به پیشرفت و سخت‌کوشی آن‌ها باعث شده است که جزء برترین جراحان شوند.

۶- معادل لاتین واژه‌های «بیان علمی» و «فرضیه» کدام است؟

Explanation - Proposition (۲)	Hypothesis - Proposition (۱)
Proposition - Description (۴)	Hypothesis - Explanation (۳)

۷- روش مطالعه پدیده‌ها در علوم تجربی چیست؟

- ۱) مشاهده و استفاده از ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری
- ۲) استفاده از روش‌های عینی و ذهنی
- ۳) روش‌های تجربی و شهودی
- ۴) استناد به نظر صاحب‌نظران و روش‌های شهودی

۸- پژوهش‌های دانشمندان با ..... آغاز می‌شود.

- ۱) مشاهده
- ۲) فرضیه
- ۳) بیان علمی
- ۴) طرح مسئله

۹- کدام گزینه در مورد «فرضیه» اطلاعات نادرستی ارائه می‌دهد؟

- ۱) فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.
- ۲) فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ یک سؤال می‌آیند، باعث طرح سؤال‌های دیگر بشوند.
- ۳) فرضیه پاسخ خردمندانه و سنجیده دانشمندان به مسئله‌های علمی است.
- ۴) فرضیه‌ها در صورت تأیید، به نظریه تبدیل می‌شوند.

۱۰- هریک از عبارات زیر به کدام مفهوم در بررسی‌های علمی اشاره می‌کند؟

- ⊙ پاسخ اولیه دانشمندان به مسئله‌های علمی   ⊙ دومین مرحله در سلسله‌مراتب بیان‌های علمی   ⊙ مجموعه‌ای از قوانین علمی
- (۱) فرضیه - اصول یا قوانین - نظریه
(۲) فرضیه - فرضیه - نظریه
(۳) تبیین مسئله - فرضیه - علم تجربی
(۴) تبیین مسئله - اصول یا قوانین - علم تجربی

۱۱- با توجه به سلسله‌مراتب بیان‌های علمی کدام گزینه در ارتباط با مرحله سوم صحیح است؟

- (۱) مجموعه‌ای از قوانین علمی است که با ترکیب اصول و قوانین مختلف به دست می‌آید.
(۲) پاسخ‌های خردمندانه و سنجیده به مسئله‌های علمی است که با توجه به دانش و تجربه پژوهشگر طرح می‌شود.
(۳) در صورت تأیید تجربی فرضیه‌ها که پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله است، به این مرحله خواهیم رسید.
(۴) ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال می‌آیند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم می‌شوند.

۱۲- کدام گزینه می‌تواند آغازگر یک پژوهش باشد؟

- (۱) تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز در رسانه‌ها منجر به تشدید رفتارهای خشونت‌آمیز در کودکان می‌شود.
(۲) احتمال ابتلا به فشار خون در افراد سیگاری بیش از سایرین است.
(۳) قرار گرفتن در محیط باعث افزایش سرعت زبان‌آموزی می‌شود.
(۴) تا چه اندازه نحوه یادگیری دانش‌آموز بر یادآوری وی مؤثر است؟

۱۳- رابطه مسئله و فرضیه چگونه است؟

- (۱) فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیایند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.
(۲) فرضیه‌ها در صورت تأیید تجربی، به نظریه تبدیل شده و مسئله مورد سؤال پژوهشگر را پاسخ می‌دهند.
(۳) فرضیه‌ها همواره در پاسخ به یک سؤال می‌آیند و از ترکیب اصول و قوانین مختلف با توجه به دانش و تجربه پژوهشگر ارائه می‌شوند.
(۴) فرضیه‌ها به مفاهیم علمی مختلفی اشاره دارند البته فرضیه‌ها ممکن است به سؤالات دیگری برای پژوهشگر تبدیل شوند.

۱۴- با توجه به نمودار مقابل، الف و ب به ترتیب کدامند؟

- (۱) فرضیه - بیان علمی
(۲) بیان علمی - نظریه
(۳) فرضیه - نظریه
(۴) بیان علمی - فرضیه

۱۵- نظریه‌ها دارای دو سطح هستند؛ .....

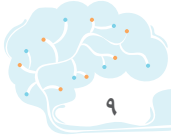
- (۱) سطح ظاهری که ساختار شکلی و نحوه نگارش آن است و سطح تجربی که از ترکیب اصول و قوانین مختلف تشکیل می‌شود.
(۲) سطح ظاهری که از ترکیب اصول و قوانین مختلف تشکیل می‌شود و سطح تجربی که تجربه‌پذیری و پژوهش‌پذیری آن است.
(۳) سطح تجربی که تجربه‌پذیری و پژوهش‌پذیری آن است و سطح ظاهری که ساختار شکلی و نحوه نگارش آن است.
(۴) سطح تجربی که به مفاهیم علمی مختلف اشاره دارد و سطح ظاهری که ساختار شکلی و نحوه نگارش آن است.

۱۶- کدام گزینه به سلسله‌مراتب بیان‌های علمی با توجه به تقدم و تأخر اشاره دارد؟

- (۱) مسئله - اصول یا قوانین - فرضیه - نظریه
(۲) مسئله - نظریه - فرضیه - اصول یا قوانین
(۳) پرسش علمی - اصول یا قوانین - فرضیه - نظریه
(۴) پرسش علمی - فرضیه - اصول یا قوانین - نظریه

۱۷- چرا همه نظریه‌های علمی در سطح تجربی و ظاهری به یک اندازه رشد نکرده‌اند؟

- (۱) زیرا ساختار تجربی برخی از نظریه‌ها در زمان ارائه قابل بررسی از نظر ظاهری نیستند.
(۲) چون ساختار ظاهری برخی از نظریه‌ها در زمان ارائه قابل بررسی تجربی نیستند.
(۳) زیرا روان‌شناسی مانند سایر علوم باید در چارچوب قوانین علمی نظریه‌هایی را ارائه کند.
(۴) چون نظریه‌ها از ترکیب اصول و قوانین مختلف به دست می‌آیند و با هم متفاوتند.

۱۸- کدام گزینه بیانگر اهداف علم روان‌شناسی است؟

- (۱) توصیف، تبیین، نظام‌دار بودن و پیش‌بینی
(۲) کنترل، کسب شناخت، تعریف و تبیین
(۳) پیش‌بینی، نظام‌دار بودن، کسب شناخت و توصیف
(۴) تبیین، توصیف، کنترل و پیش‌بینی

۱۹- منظور از توصیف به عنوان یکی از اهداف علم روان‌شناسی کدام است؟

- (۱) بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر (۲) بیان چرایی یک پدیده
(۳) استناد به روش‌های علمی (۴) جستجوی باقاعده و نظام‌دار

۲۰- چه تعداد از عبارات زیر پیرامون شرایط توصیف از اهداف علم روان‌شناسی صحیح است؟

- (الف) روان‌شناسان در توصیف پدیده‌ها دقیق‌اند و سعی می‌کنند تحت تأثیر پیش‌داوری‌های شخصی قرار نگیرند.
(ب) توصیف بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر بوده و در واقع در توصیف به دنبال چیستی مفهوم مورد مطالعه هستیم.
(ج) توصیف در روان‌شناسی دشوار است؛ زیرا پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند.
(د) در توصیف یک پدیده مهم‌ترین علل بروز آن مطالعه می‌شود.

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۱- کدام گزینه یک توصیف است؟

- (۱) آیا کسی که سخنور خوبی است حافظه خوبی دارد؟
(۲) باگذشت زمان مطالبی که به حافظه سپرده شده‌اند کم‌کم فراموش می‌شوند.
(۳) مغز را می‌توان به سه منطقه اصلی پیش‌مغز، میان‌مغز و مغز پسین تقسیم کرد. (۴) نظریه تأثیر گذشت زمان بر حافظه

۲۲- یکی از نکات مهم در هنگام توصیف یک مفهوم روان‌شناختی این است که .....

- (۱) چرایی آن پدیده به طور کامل شرح داده شود.
(۲) تحت تأثیر پیش‌داوری‌های شخصی قرار نگیریم.
(۳) راه را برای کنترل و پیش‌گیری باز کنیم.
(۴) عواملی را که پدیده تحت تأثیر آن‌هاست، شناسایی کنیم.

۲۳- اگر از یک روان‌شناس سؤال شود که «آیا سخنوری معادل داشتن حافظه عالی است؟» عکس‌العمل ابتدایی وی در پاسخ چه خواهد بود؟

- (۱) روان‌شناس در پی آزمایش و جمع‌آوری اطلاعات پیرامون این مسئله برمی‌آید.
(۲) روان‌شناس تلاش می‌کند دلایل و عوامل مؤثر بر این پدیده را شناسایی کند.
(۳) وی تلاش می‌کند مفاهیمی مانند حافظه را به‌طور دقیق شرح و توصیف کند.
(۴) وی تلاش می‌کند این مسئله را تحت کنترل گرفته و آن را پیش‌بینی کند.

۲۴- این مسئله که در روان‌شناسی توصیف و تبیین از سایر علوم دشوارتر می‌باشد به چه علتی است؟

- (۱) پیش‌داوری‌های شخصی
(۲) مغز و ساختار آن
(۳) پیچیدگی پدیده‌های روان‌شناختی
(۴) عوامل متعدد مؤثر بر پدیده‌ها

۲۵- موفقیت در رسیدن به پیش‌بینی و کنترل در روان‌شناسی به ..... بستگی دارد.

- (۱) چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه
(۲) دوری از پیش‌داوری‌های شخصی
(۳) شناخت عوامل مؤثر بر پدیده مورد مطالعه
(۴) آموزش مهارت‌های مختلف مانند خرد کردن مسئله

۲۶- در کدام یک از مسائل زیر پیش‌بینی و کنترل دشوارتر از سایر گزینه‌هاست؟

- (۱) آب نمک در دمای ۱۰۰ درجه جوش نمی‌آید.
(۲) قطعه پس‌سری در مغز به پردازش اطلاعات دیداری می‌پردازد.
(۳) افرادی که مکرراً جراحی‌های پلاستیک انجام می‌دهند کمبود اعتماد به نفس دارند.
(۴) کرونا ویروس در دمای بالا نمی‌تواند زندگی کند.

۲۷- چرا کنترل پدیده «پیشرفت» از «انبساط فلز» دشوارتر است و در چه صورتی کار کنترل برای روان‌شناس ساده‌تر است؟

- (۱) زیرا «پیشرفت» تحت تأثیر عوامل متعددی است - علت و چرایی پدیده از قبل مشخص شده باشد.
(۲) چون پیش‌بینی پدیده‌هایی مانند «انبساط» راحت‌تر است - توصیف و تبیین از پدیده مورد مطالعه روشن باشد.
(۳) چون پیش‌بینی پدیده‌هایی مانند «انبساط» راحت‌تر است - علت و چرایی پدیده از قبل مشخص شده باشد.
(۴) زیرا «پیشرفت» تحت تأثیر عوامل متعددی است - توصیف و تبیین از پدیده مورد مطالعه روشن باشد.

۲۸- هریک از عبارات زیر به کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

(الف) تکرار باعث می‌شود مطالب از حافظه کوتاه‌مدت به حافظه بلندمدت انتقال پیدا کنند.

(ب) روش خرد کردن مسئله مهارت‌های حل مسئله را افزایش می‌دهد.

(۱) توصیف - کنترل (۲) تبیین - پیش‌بینی (۳) توصیف - پیش‌بینی (۴) تبیین - کنترل

۲۹- هریک از عبارات زیر به کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

(الف) ارزیابی یعنی بررسی راه‌های موجود و مقایسه آن‌ها با یکدیگر (ب) فشار روحی موجب افسردگی می‌شود.

(۱) توصیف - توصیف (۲) تبیین - تبیین (۳) توصیف - تبیین (۴) تبیین - توصیف

۳۰- اگر روان‌شناس با این سؤال که «آیا هوش افراد سختکوش و باپشتکار از متوسط افراد جامعه بالاتر است؟» مواجه شود، وی ابتدا به کدام یک از اهداف

علم روان‌شناسی متوسل می‌شود و این هدف به چه معناست؟

(۱) تبیین - یافتن چرایی (۲) توصیف - بیان دقیق و روشن مفهوم

(۳) تبیین - یافتن مهم‌ترین علل بروز پدیده (۴) توصیف - تعریف پدیده از زبان افراد عادی

۳۱- کدام مفاهیم به ترتیب به چیستی و چرایی یک پدیده روان‌شناختی اشاره دارد؟

(۱) توصیف - تبیین (۲) تبیین - توصیف (۳) توصیف - پیش‌بینی (۴) تبیین - پیش‌بینی

۳۲- عبارت «حافظه یعنی قدرت یادآوری و بازشناسی خاطرات گذشته» یک ..... است؛ زیرا .....

(۱) توصیف - در این عبارت مفهوم حافظه به طور دقیق تعریف شده است. (۲) تبیین - مهم‌ترین عوامل سازنده حافظه مطرح شده است.

(۳) تبیین - علل حافظه قوی قدرت یادآوری بالای فرد است. (۴) توصیف - قدرت یادآوری خاطرات بخشی از حافظه است.

۳۳- چه تعداد از عبارات زیر «تبیین» هستند؟

☉ تکرار به موقع خاطرات موجب تحکیم حافظه می‌شود. ☉ امید به آینده انگیزه پیشرفت را افزایش می‌دهد.

☉ گرما باعث انبساط فلز می‌شود. ☉ هوش یعنی قدرت درک مطالب.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۳۴- اگر این سؤال مطرح شود که «آیا جهان نظم دارد؟» و در ادامه با پاسخ‌های زیر مواجه شویم به ترتیب کدام گزینه به منابع کسب شناخت این پاسخ‌ها

اشاره دارد؟

☉ در قرآن کریم به نظم در جهان اشاره شده است: ﴿الم تروا كيف خلق الله سبع السماوات طباقا﴾

☉ با توجه به کشفیات درونی، می‌گوییم که جهان نظم دارد.

☉ اگر کره زمین چند کیلومتر دورتر یا نزدیک‌تر به خورشید بود امکان حیات در زمین وجود نداشت پس جهان نظم دارد.

(۱) شیوه خردگرایانه - شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - روش علمی

(۲) روش‌های شهودی - روش‌های شهودی - شیوه خردگرایانه

(۳) استناد به نظر صاحب‌نظران - شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - شیوه خردگرایانه

(۴) استناد به نظر مقام صلاحیت‌دار - روش‌های شهودی - روش علمی

۳۵- کدام یک از گزینه‌ها زیر در ارتباط با منابع چهارگانه کسب شناخت نادرست است؟

(۱) در این روش به استناد سخن افراد متخصص و باتجربه عمل می‌کنیم: شیوه خردگرایانه

(۲) مهم‌ترین ویژگی این روش شخصی و غیرقابل تعمیم بودن آن است: شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک

(۳) با کمک فلسفه و روش‌های مبتنی بر منطق به حقیقت چیزی پی می‌بریم: شیوه خردگرایانه

(۴) از روش‌های عینی و قابل تکرار استفاده می‌کنیم: روش علمی

۳۶- علی در کتاب خود خوانده بود که آتش برای روشن شدن به اکسیژن نیاز دارد. او بعد از انجام آزمایشی متوجه شد که اگر درون یک بطری آب معدنی شعله

کوچکی از آتش بیندازد و در آن را ببندد، بطری تغییر شکل داده و جمع خواهد شد. او به ترتیب برای کسب شناخت از چه منابعی استفاده کرده است؟

(۱) شیوه خردگرایانه - روش علمی (۲) استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار - روش علمی

(۳) استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار - شیوه خردگرایانه (۴) شیوه خردگرایانه - شیوه خردگرایانه

۳۷- هر یک از عبارات زیر به کدام یک از منابع کسب شناخت اشاره دارد؟

⊙ روش فیلسوفان   ⊙ غیرقابل تعمیم و شخصی   ⊙ عینی و قابل تکرار

(۱) شیوه خردگرایانه - شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - شیوه خردگرایانه

(۲) شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - شیوه خردگرایانه

(۳) شیوه خردگرایانه - روش‌های شهودی - روش علمی

(۴) شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - روش‌های شهودی - روش علمی

۳۸- مریم در یکی از کتاب‌های درسی با این مفهوم مهم مواجه شده است که «جهان دارای نظم است». او برای مدتی یکی از کتاب‌های شگفت‌انگیز دربارهٔ

منظومهٔ شمس را مطالعه کرده و به این نتیجه رسیده است که امکان ندارد اجزای منظومهٔ شمس بدون قاعده در فضا قرار گیرند. مریم با استفاده از

کدام یک از منابع شناخت به دانش جدید رسیده است و کدام گزینه در ارتباط با این شیوه صحیح است؟

(۱) شیوه خردگرایانه - این شیوه بر مبنای درک درونی و استدلال‌های منطقی عقل است.

(۲) استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار - مطالب نوشته‌شده در کتاب در واقع همان نظر افراد صلاحیت‌دار است.

(۳) استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار - منظور از صاحب‌نظران افراد متخصص و باتجربه است.

(۴) شیوه خردگرایانه - در این شیوه با کمک فلسفه و روش‌های منطقی به حقیقت چیزی می‌رسیم.

۳۹- در پاسخ به مسئله‌ای حسن از روش علمی و نیما از روش‌های شهودی استفاده کرده است؛ آیا امکان دارد هر دو به جواب‌های یکسانی برسند؟ پاسخ

کدام یک معتبرتر است؟

(۱) خیر - حسن، زیرا روش علمی ساختارمندتر بوده و قابل تکرار است. (۲) خیر - هر دو منبع موثق بوده و ارزشمند هستند.

(۳) بله - هر دو منبع موثق بوده و ارزشمند هستند. (۴) بله - حسن، زیرا روش علمی ساختارمندتر بوده و قابل تکرار است.

۴۰- «حکیم ابوعلی سینا می‌گوید: هرگاه بعد از آزمایش و مطالعهٔ بسیار از پاسخ به سؤالی عاجز می‌شدم به عبادت می‌پرداختم و از خدا درخواست می‌کردم

در حل آن مرا یاری کند و بعد از آن اندکی استراحت می‌کردم؛ پس از برخاستن از خواب متوجه می‌شدم که پاسخ مسئله بر من الهام شده است».

با توجه به عبارات بالا، ابوعلی سینا از کدام روش کسب شناخت استفاده کرده است و مشخصاً این روش چیست؟

(۱) شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک - این روش مبتنی بر درک درونی و قابل تعمیم است.

(۲) شیوه خردگرایانه - فیلسوفان از این روش استفاده می‌کنند.

(۳) روش علمی - در این روش از روش‌های تجربی استفاده می‌شود.

(۴) روش‌های شهودی - مهم‌ترین ویژگی این شیوه شخصی و غیرقابل تعمیم بودن آن است.

۴۱- منظور از «فرایند جستجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین» کدام است؟

(۱) روش علمی   (۲) فرضیه   (۳) تعریف عملیاتی   (۴) شناخت

۴۲- در روش علمی در جستجوی چیزی بودن باعث ..... بودن پژوهش شده و آن به معنای ..... است.

(۱) هدفمند - ارائهٔ تعریف عملیاتی   (۲) نظام‌دار - ارائهٔ تعریف عملیاتی

(۳) هدفمند - مشخص کردن یک موقعیت نامعین   (۴) نظام‌دار - مشخص کردن یک موقعیت نامعین

۴۳- عبارت‌های زیر به کدام یک از مؤلفه‌های روش علمی مربوط است؟

الف) جریان رسیدن به هدف   ب) قواعد مشخص   ج) نور در شب تاریک

(۱) فرایند - نظام‌دار بودن - جستجو   (۲) فرایند - نظام‌دار بودن - روشن‌سازی موقعیت نامعین

(۳) نظام‌دار بودن - تعریف عملیاتی - جستجو   (۴) نظام‌دار بودن - تعریف عملیاتی - روشن‌سازی موقعیت نامعین

۴۴- وقتی از مبدأ یک پژوهش به سمت مقصد آن در حرکت هستیم، این جریان رسیدن به هدف را چه می‌گویند؟

(۱) فرضیه   (۲) فرایند   (۳) ادراک   (۴) شناخت

۴۵- مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در مواجهه با یک مسألهٔ علمی کدام است؟

(۱) افراد عادی بدون داشتن هدف مشخص دست به اقدام می‌زنند که در نتیجه تلاش آن‌ها اثربخش نخواهد بود.

(۲) دانشمندان به دنبال ابهام‌زدایی و روشن‌سازی موقعیت نامعین هستند درحالی که افراد عادی صرفاً به حل مسئله فکر می‌کنند.

(۳) مواجههٔ دانشمندان با مسائل برخلاف افراد عادی منظم و قاعده‌مند است و طبق قواعد مشخصی پیش می‌رود.

(۴) دانشمندان در روش علمی متغیر خود را به صورت عینی و دقیق‌تر از افراد عادی تعریف می‌کنند.

۴۶- این عبارت که «در روش علمی هر متغیر باید به طور دقیق بیان شود» ناظر به کدام مفهوم است؟

- (۱) نظام‌دار بودن (۲) تعریف عملیاتی (۳) شناخت (۴) بیان مسئله

۴۷- کدام گزینه اطلاعات نادرستی پیرامون تعریف عملیاتی از ویژگی‌های روش علمی ارائه می‌دهد؟

- (۱) در روش علمی هر متغیر باید به طور دقیق بیان شود به این ویژگی تعریف عملیاتی گفته می‌شود.
 (۲) در روش علمی متغیر مورد نظر باید به صورت ذهنی و دقیق تعریف شود.
 (۳) تعریف باید به گونه‌ای باشد که همه افراد با خواندن آن به برداشت یکسانی برسند.
 (۴) جهت یکپارچه‌سازی و شکل‌دهی مفاهیم مشترک از تعریف عملیاتی استفاده می‌شود.

۴۸- اگر از بین عبارت‌هایی مانند «کسی که بذله‌گوست باهوش تر است»، «افرادی که در نقاشی استعداد دارند باهوش تر از دیگرانند» و «ریاضیدانان باهوش‌ترین

افراد هستند» به این تعریف برسیم که «هوش عبارت است از قدرت سازگاری با محیط» در واقع کدام یک از ویژگی‌های روش علمی رعایت شده است؟

- (۱) تعریف عملیاتی (۲) تکرارپذیری (۳) روشن‌سازی موقعیت نامعین (۴) نظام‌دار بودن

۴۹- به ترتیب هدف و شرط تعریف عملیاتی خوب چیست؟

- (۱) یکپارچه‌سازی مفاهیم یکسان - هدفمند بودن تعریف عملیاتی که به نتیجه‌بخش بودن اقدام محقق می‌انجامد.
 (۲) رعایت ضوابط علمی - هدفمند بودن تعریف عملیاتی که به نتیجه‌بخش بودن اقدام محقق می‌انجامد.
 (۳) یافتن مفاهیم علمی - همه افراد با مطالعه تعریف متغیر مورد نظر به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی دست پیدا کنند.
 (۴) شکل‌دهی مفاهیم مشترک - همه افراد با مطالعه تعریف متغیر مورد نظر به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی دست پیدا کنند.
 ۵۰- در یک آزمایش دانشمندان تلاش کردند میزان تأثیر برنامه‌های خشونت‌آمیز در بروز رفتارهای ناهنجار در کودکان را مورد بررسی قرار دهند. منظور از رفتارهای ناهنجار هر رفتاری است که با ارزش‌ها و قوانین پذیرفته‌شده در جامعه مخالفت داشته باشد. طبق آمارهای این آزمایش، کودکان بین ۳ تا ۵ سال، ۷۰ درصد و در سنین ۵ تا ۸ سال ۵۰ درصد از این برنامه‌ها تأثیرپذیری داشته و از خود رفتارهای ناهنجار بروز می‌دادند.

کدام گزینه در ارتباط با پرونده بالا نادرست است؟

- (۱) محققان به تعریف عملیاتی پرداخته و متغیر خود را به خوبی تعریف کرده‌اند.
 (۲) با توجه به بیان دقیق محققان در تعریف متغیر افراد به برداشت تقریباً یکسانی از مفهوم ناهنجاری خواهند رسید.
 (۳) محققان متغیر خود را اندازه‌گیری کرده‌اند؛ یعنی اعداد را به ویژگی‌های اشیا و افراد نسبت دادند.
 (۴) تعریف عملیاتی و اندازه‌گیری دقیق محققان باعث شد که تکرارپذیری آزمایش برای دیگران ساده‌تر باشد.

۵۱- رابطه میان تعریف عملیاتی و اندازه‌گیری چگونه است و ویژگی یافته‌های به دست آمده از روش علمی چیست؟

- (۱) معکوس - خصوصی و شخصی نیست بلکه هر فردی با رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند.
 (۲) مستقیم - خصوصی و شخصی نیست بلکه هر فردی با رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند.
 (۳) معکوس - به دلیل قواعد و ضوابط روش علمی پیوسته باید در همه علوم به نتایج یکسانی دست یافت.
 (۴) مستقیم - به دلیل قواعد و ضوابط روش علمی پیوسته باید در همه علوم به نتایج یکسانی دست یافت.

۵۲- روان‌شناسی تلاش کرد با آزمایش بر دو گروه از زندانیان به این سؤال پاسخ دهد که «خشونت مأموران در زندان تا چه میزان بر افزایش رفتارهای مجرمانه

زندانین مؤثر است؟» وی بر دو گروه از زندانیان شروع به مطالعه کرد؛ گروهی را تحت فشارهای عصبی و خشونت مأموران زندان گذاشت و گروه دوم را به حال خود رها کرد. پس از گذشت دو ماه وی بدون این‌که به نتیجه قطعی برسد احتمال داد که در گروه اول رفتارهای مجرمانه افزایش یافته است اما او

نمی‌توانست آزمایش را تکرار کند تا به نتایج قطعی برسد. با توجه به این اطلاعات چرا ویژگی تکرارپذیری با اختلال روبه‌رو شده است؟

- (۱) زیرا روان‌شناس نمی‌تواند تعریف دقیقی از متغیرهایی مانند خشونت و رفتارهای مجرمانه ارائه دهد.
 (۲) زیرا اندازه‌گیری مفاهیم و متغیرهای انسانی آزمایش بسیار دشوار است.
 (۳) چون به دلیل رعایت مسائل اخلاقی پژوهش‌های مربوط به انسان با محدودیت‌هایی روبه‌روست.
 (۴) چون در پژوهش‌های مربوط به انسان‌ها یافتن رابطه علی و معلولی بسیار دشوار است.

۵۳- کدام گزینه از دلایل اصلی وجود تعاریف مختلف در روان‌شناسی نیست؟

- (۱) گذر زمان (۲) پیشرفت دانش (۳) زاویه نگاه دانشمند (۴) تنوع منابع کسب شناخت

۵۴- کدام محدودیت باعث می‌شود روش علمی در روان‌شناسی نتواند به همهٔ مجهولات بشر پاسخ دهد؟

- (۱) رعایت مسائل اخلاقی - پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان
- (۲) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان - غیرقابل تکرار بودن پژوهش‌های انسانی
- (۳) غیرقابل تکرار بودن پژوهش‌های انسانی - ناتوانی در یافتن روابط علی و معلولی
- (۴) ناتوانی در یافتن روابط علی و معلولی - رعایت مسائل اخلاقی

۵۵- جامع‌ترین تعریف از روان‌شناسی چیست؟

- (۱) علم مطالعهٔ رفتار و فرایندهای ذهنی
- (۲) علم مطالعهٔ ساختارهای روانی
- (۳) علم مطالعهٔ مغز و نحوهٔ کارکرد آن
- (۴) علم مطالعهٔ بیماری‌های ذهنی و شیوهٔ درمان آن‌ها

۵۶- ملاک تفاوت شناخت و رفتار در روان‌شناسی چیست؟

- (۱) قابلیت مشاهده
- (۲) نظام‌مند بودن رفتار
- (۳) نوع محرک
- (۴) فرارگیری در شناخت پایه و شناخت عالی

۵۷- فرایندهای ذهنی یا همان ..... را از طریق ..... شناسایی می‌کنیم.

- (۱) شناخت - نتایجی که دربردارند
- (۲) فرایندهای رفتاری - نتایجی که دربردارند
- (۳) شناخت - رفتارها
- (۴) فرایندهای رفتاری - رفتارها

۵۸- با توجه به تعریف علم روان‌شناسی هر یک از عبارات زیر در کدام حوزهٔ مطالعات روان‌شناختی قرار می‌گیرند؟

☉ فاطمه با نگاه به آینده به رشتهٔ تحصیلی دانشگاهی‌اش می‌اندیشد.

☉ کودکان حرکت مادر خود را با چشم ردیابی می‌کنند.

- (۱) مطالعهٔ فرایندهای ذهنی - مطالعهٔ شناخت‌ها
- (۲) مطالعهٔ فرایندهای رفتاری - مطالعهٔ رفتارهایی که به طور مستقیم قابل مشاهده‌اند
- (۳) مطالعهٔ شناخت‌ها - مطالعهٔ رفتارها
- (۴) مطالعهٔ رفتارهایی که به طور مستقیم قابل مشاهده‌اند - مطالعهٔ فرایندهای ذهنی

۵۹- معادل لاتین هر یک از مفاهیم ادراک و شناخت چیست؟

- (۱) preception - attention (۲) cognition - preception (۳) cognition - attention (۴) attention - preception

۶۰- محیط ما لبریز از محرک‌هاست؛ ما به کمک ..... یک یا چند محرک را انتخاب می‌کنیم و سپس آن را ..... می‌کنیم.

- (۱) احساس - ادراک
- (۲) احساس - توجه
- (۳) توجه - احساس
- (۴) توجه - ادراک

۶۱- فرایند تفسیر محرک‌های انتخاب‌شده چه نام دارد؟

- (۱) توجه
- (۲) ادراک
- (۳) احساس
- (۴) حافظه

۶۲- هر یک از عبارات زیر به کدام مرحله از شناخت اشاره می‌کند؟

«فرایند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه - انتخاب محرک احساس شده - مرحلهٔ دریافت و فهم بیشتر»

- (۱) یادآوری - توجه - پردازش
- (۲) تفکر - توجه - پردازش
- (۳) یادآوری - ادراک - حافظه
- (۴) تفکر - ادراک - حافظه

۶۳- این مسئله که نمی‌توان به‌طور هم‌زمان هم به صحبت‌های معلم با دقت گوش داد و در همان حال با دوست خود صحبت کرد، به کدام مرحله از شناخت

اشاره دارد؟

- (۱) ادراک
- (۲) پردازش
- (۳) توجه
- (۴) تفکر

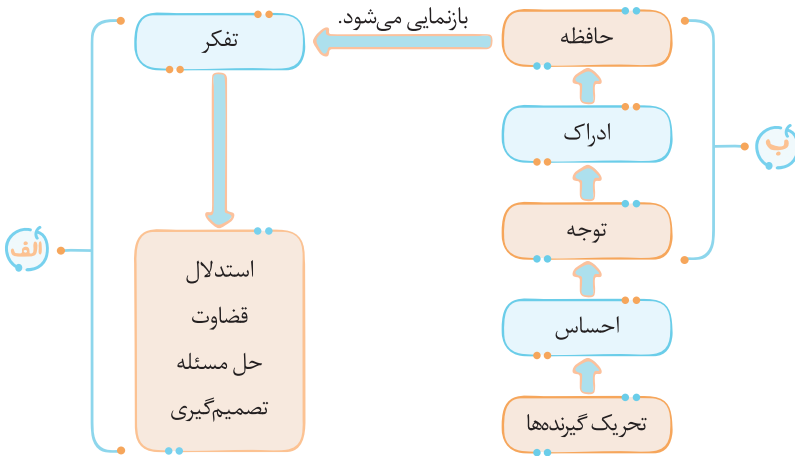
۶۴- کدام گزینه انواع تفکر را شامل می‌شود؟

- (۱) استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری
- (۲) قضاوت، حل مسئله، ادراک و حافظه
- (۳) حل مسئله، ادراک، استدلال و پردازش
- (۴) تصمیم‌گیری، پردازش، حافظه و استدلال

۶۵- در شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت، شناخت پایه به ترتیب شامل کدام گزینه می‌شود؟

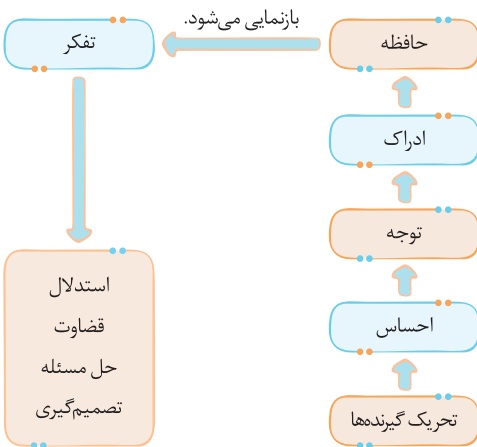
- (۱) احساس - توجه - ادراک
- (۲) توجه - ادراک - حافظه
- (۳) احساس - ادراک - حافظه
- (۴) توجه - احساس - ادراک

۶۶- با توجه به نمودار روبه‌رو که چگونگی شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت را نشان می‌دهد، الف و ب کدامند؟

- ۱) شناخت عالی - شناخت پایه
- ۲) شناخت عالی - پردازش
- ۳) شناخت پایه - پردازش
- ۴) شناخت پایه - شناخت عالی

۶۷- با توجه به نمودار مقابل، مجموع کدام مراحل، شناخت نامیده می‌شود؟

- ۱) از تحریک گیرنده‌ها تا تصمیم‌گیری
- ۲) از توجه تا تفکر
- ۳) از توجه تا تصمیم‌گیری
- ۴) از تحریک گیرنده‌ها تا تفکر

۶۸- کدام گزینه جزء شناخت پایه نیست؟

- ۱) توجه   ۲) احساس   ۳) ادراک   ۴) حافظه

۶۹- کدام گزینه در ارتباط با پردازش، اطلاعات نادرستی ارائه می‌دهد؟

- ۱) هرچه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.
- ۲) کلمه پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است.
- ۳) معمولاً انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل می‌کنند؛ زیرا ساختار مغز انسان‌ها یکسان است.
- ۴) هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل‌گرفته پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

۷۰- به ترتیب در چه صورتی «شناخت شکل‌گرفته، پایدارتر و کارآمدتر» و «پردازش، پیچیده‌تر» می‌شود؟

- ۱) هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد - هرچه شناخت کامل‌تر و جزئی‌تر باشد
- ۲) هرچه پردازش ادراکی قوی‌تر باشد - هرچه شناخت کامل‌تر و جزئی‌تر باشد
- ۳) هرچه پردازش ادراکی قوی‌تر باشد - هرچه به سوی شناخت عالی پیش برویم
- ۴) هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد - هرچه به سوی شناخت عالی پیش برویم

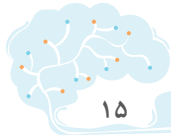
۷۱- هرگاه پردازش صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری محرک تکیه داشته باشد آن را ..... می‌نامند.

- ۱) پردازش پایه   ۲) پردازش ادراکی   ۳) پردازش عالی   ۴) پردازش مفهومی

۷۲- عبارت **conceptual processing** معادل کدام مفهوم است و کدام گزینه در ارتباط با آن صحیح است؟

- ۱) پردازش ادراکی - صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند شکل ظاهری محرک تکیه دارد.
- ۲) پردازش ادراکی - تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی محرک قرار دارد.
- ۳) پردازش مفهومی - تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی محرک قرار دارد.
- ۴) پردازش مفهومی - صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند شکل ظاهری محرک تکیه دارد.

۷۳- سارا ۵ ساله و سپیده ۱۷ ساله با هم خواهند و به همراه مادرشان برای خرید لباس به فروشگاه رفته‌اند. سارا با دیدن لباس قرمزی بر خرید آن اصرار دارد اما سپیده لباس را از نظر جنس، کیفیت و قیمت بررسی می‌کند و سپس تصمیم به خرید می‌گیرد. با توجه به این اطلاعات، پردازش سارا و سپیده چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

(۱) پردازش سارا مفهومی و پردازش سپیده ادراکی است.

(۲) سارا تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد.

(۳) هر دو به یک روش پردازش کرده‌اند اما پردازش سپیده کامل‌تر است.

(۴) شناخت سپیده کارآمدتر و پایدارتر از سارا است.

۷۴- علی یک اسکناس ده هزار تومانی دارد اما آن را با دوستش امیر که ۴ اسکناس هزار تومانی دارد معاوضه می‌کند؛ پردازش علی از چه نوعی است؟

(۱) پردازش ادراکی؛ زیرا او تحت تأثیر ویژگی‌های کمی است.

(۲) پردازش مفهومی؛ زیرا او به ویژگی‌های کیفی توجه کرده است.

(۳) پردازش ادراکی؛ زیرا او به ویژگی‌های کیفی توجه کرده است.

(۴) پردازش مفهومی؛ زیرا او تحت تأثیر ویژگی‌های کمی است.

۷۵- عالی‌ترین مرتبه شناخت چیست و با بازنمایی اطلاعات در مرحله حافظه با کدام سطح از شناخت روبه‌رو می‌شویم؟

(۱) حل مسئله - یادآوری (۲) تصمیم‌گیری - تفکر (۳) قضاوت - تفکر (۴) استدلال - یادآوری

۷۶- چه تعداد از افراد زیر حل مسئله و تصمیم‌گیری کارآمدتری خواهند داشت؟

(الف) مینا که برای کنکور مطالعه می‌کند می‌داند که دو ساعت مطالعه با تمرکز بهتر از شش ساعت مطالعه طوطی‌وار است.

(ب) علی برای انتخاب مدرسه خود مواردی مثل اردوهای تفریحی، مساحت حیاط مدرسه و کیفیت میز کلاس را مدنظر قرار می‌دهد.

(ج) آتنا برای انتخاب کارمندان خود ویژگی‌هایی مانند نظم، سرعت و دقت را در اولویت قرار داده است.

(د) سعید برای خرید مایحتاج روزانه همیشه به تبلیغات تلویزیونی اعتماد می‌کند.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۷۷- در مراحل اولیه پژوهش اکثر محققان از چه شیوه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌کنند؟ علت آن چیست؟

(۱) مصاحبه - امکان‌پذیر نبودن بررسی آزمایشگاهی (۲) مشاهده - امکان‌پذیر نبودن بررسی آزمایشگاهی

(۳) مصاحبه - راحت‌تر و در دسترس بودن نسبت به سایر روش‌ها (۴) مشاهده - راحت‌تر و در دسترس بودن نسبت به سایر روش‌ها

۷۸- ویژگی‌های یک مشاهده کاربردی و مفید برای پژوهش‌های علمی کدام است؟

(۱) ثبت دقیق رخدادها - دوری از پیش‌داوری (۲) دوری از پیش‌داوری - نظام‌دار بودن

(۳) هدفمند بودن - ثبت دقیق رخدادها (۴) نظام‌دار بودن - هدفمند بودن

۷۹- چه زمانی محقق از پرسش‌نامه استفاده می‌کند؟

(۱) زمانی که امکان پیش‌داوری از سوی آزمایشگر وجود دارد. (۲) زمانی که مشاهده مستقیم امکان‌پذیر نیست.

(۳) زمانی که محقق می‌خواهد افراد معدودی را بررسی کند. (۴) زمانی که متغیر تحقیق تنها یک مورد است.

۸۰- در کدام روش محقق بعد از شنیدن پاسخ، سؤال بعدی را سازمان می‌دهد و ویژگی آن چیست؟

(۱) آزمون - هدفمند و سازمان‌یافته (۲) مصاحبه - دوری از پیش‌داوری

(۳) مصاحبه - هدفمند و سازمان‌یافته (۴) آزمون - دوری از پیش‌داوری

۸۱- چرا مصاحبه ساختار یافته بر پرسش‌نامه ترجیح دارد؟

(۱) زیرا در همه‌پرسی‌ها کاربرد بیشتری دارد. (۲) زیرا امکان اخذ اطلاعات بیشتری وجود دارد.

(۳) زیرا هدفمندتر از پرسش‌نامه است. (۴) زیرا نتایج آن قابل اعتمادتر است.

۸۲- در همه‌پرسی‌ها معمولاً از کدام شیوه کسب اطلاعات استفاده می‌شود و ویژگی آن چیست؟

(۱) مصاحبه ساختار یافته - مصاحبه‌شونده به سمت پاسخ مورد نظر هدایت می‌شود.

(۲) مصاحبه بدون ساختار - از این شیوه برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود.

(۳) پرسش‌نامه - محقق از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد.

(۴) مصاحبه نظام‌دار - مخاطب با بلی و خیر و یا انتخاب یکی از گزینه‌ها به سؤالات پاسخ می‌دهد.

۸۳- هر یک از عبارات زیر به کدام نوع از مصاحبه اشاره دارد؟

- ⊙ فرد مصاحبه‌شونده به سمت پاسخ موردنظر هدایت می‌شود.
- ⊙ از این شیوه برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود.
- ⊙ با بلی و خیر و یا انتخاب یکی از گزینه‌ها انجام می‌شود.

- (۱) مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه ساختاریافته - مصاحبه ساختاریافته
- (۲) مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه ساختاریافته
- (۳) مصاحبه ساختاریافته - مصاحبه ساختاریافته - مصاحبه بدون ساختار
- (۴) مصاحبه ساختاریافته - مصاحبه بدون ساختار - مصاحبه بدون ساختار

۸۴- کدام گزینه در ارتباط با مصاحبه بدون ساختار نادرست است؟

- (۱) وقتی نتوانیم موضوعی را به طور مستقیم بپرسیم از این روش استفاده می‌کنیم.
- (۲) با پیروی از برخی اصول فرد مصاحبه‌شونده به سمت پاسخ موردنظر هدایت می‌شود.
- (۳) از این شیوه برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود.
- (۴) بر پرسش‌نامه ترجیح دارد؛ زیرا امکان اخذ اطلاعات بیشتری را فراهم می‌کند.

۸۵- کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات بسیار وقت‌گیر بوده و نیازمند آموزش‌های ویژه است؟

- (۱) آزمون (۲) پرسش‌نامه (۳) مشاهده (۴) مصاحبه

۸۶- علی یک محقق حوزه روان‌شناسی است. وی پس از گذراندن آموزش‌های خاص بالاخره موفق شد مطالعه بر مسئله‌ای را که مدت‌ها ذهنش را درگیر کرده بود، آغاز کند. استاد وی در ابتدای کار به او گفت که برای جمع‌آوری اطلاعات به شیوه مورد نظر او، باید نکات اخلاقی را بیشتر از سایر روش‌ها مورد توجه قرار دهد. با توجه به این اطلاعات به احتمال قوی علی برای انجام پژوهش خود از چه روشی استفاده می‌کند؟

- (۱) مصاحبه بدون نظام (۲) مصاحبه نظام‌دار (۳) مشاهده (۴) آزمون

۸۷- افراد عادی جامعه بیشتر از هر روشی با استفاده از ..... مواجه شده‌اند؛ در این روش .....

- (۱) آزمون‌های روان‌شناختی - امکان دریافت اطلاعات عمیق روان‌شناختی وجود دارد.
- (۲) پرسش‌نامه - از نتایج باید با احتیاط استفاده شود.
- (۳) آزمون‌های روان‌شناختی - ویژگی‌های روان‌شناختی به صورت کمی درمی‌آیند.
- (۴) پرسش‌نامه - محقق از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او سؤال می‌پرسد.

۸۸- هدف استفاده از آزمون در جمع‌آوری اطلاعات چیست؟

- (۱) جلوگیری از پیش‌داوری (۲) کمی کردن اطلاعات (۳) نظام‌دار کردن پژوهش (۴) اخذ اطلاعات عمیق

۸۹- کدام یک از عبارات زیر نکاتی است که باید حین انجام یک آزمون به آن توجه ویژه شود؟

- (الف) آزمون‌ها باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند.
- (ب) آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند.
- (ج) ثبت دقیق اطلاعات در مراحل اجرای یک آزمون نتیجه نهایی را قابل اعتمادتر می‌کند.
- (د) اجرای آزمون نیازمند آموزش ویژه بوده و در حین انجام آزمون باید به نکات اخلاقی توجه خاص شود.

- (۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) ج - ب (۴) ب - الف

۹۰- به ترتیب هر یک از افراد زیر برای مطالعه رفتار مجرمان بعد از جلسه دادگاه از چه روشی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده کرده‌اند؟

- ⊙ محقق الف در یک اتاق خلوت با او مشغول صحبت می‌شود.
- ⊙ محقق ب با نصب دوربین در اتاق مجرم کار پژوهش را آغاز می‌کند.
- ⊙ محقق ج تحقیق خود را با سؤال کردن از هم‌اتاقی‌های او شروع می‌کند.

- (۱) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه
- (۲) پرسش‌نامه - آزمون - پرسش‌نامه
- (۳) پرسش‌نامه - مشاهده - مصاحبه
- (۴) مصاحبه - مشاهده - مصاحبه

۹۱- در یک پژوهش محققان می‌خواستند متوجه شوند که آیا کودکان می‌توانند با چشم بسته مادر خود را تشخیص دهند یا خیر. به همین منظور چشم کودکی را بسته و او را در اتاقی که چندین زن در آن بودند قرار دادند کودک بعد از لمس چندین زن توانست مادر خود را از روی ویژگی‌های ظاهری مثل قد موها، فرم بینی و ... تشخیص دهد. در این پژوهش از چه روشی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است؟ برای استفاده از این روش باید به چه نکته‌ای توجه کرد؟

(۱) آزمون - محققان در استفاده از این شیوه باید به نکات اخلاقی توجه کنند.

(۲) آزمون - استفاده از آزمون‌ها، چگونگی اجرا و تفسیر آن باید به همراه سایر روش‌ها باشد.

(۳) مشاهده - مشاهده باید همراه با ثبت دقیق و به دور از پیش‌داوری باشد.

(۴) مشاهده - این روش بسیار وقت‌گیر و نیازمند آموزش‌های ویژه است.

دافل ۹۸

۹۲- به کدام دلیل توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی دشوار است؟

(۱) روان‌شناسی علم دقیق‌تری است.

(۲) پدیده‌های روان‌شناختی گسترده‌تر هستند.

(۳) روان‌شناسی علم پدیده‌های روانی ناخوش است.

(۴) پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های متعدد است.

دافل ۹۸

۹۳- شناسایی «مهم‌ترین علل شکست تحصیلی» به کدام مفهوم اشاره دارد؟

(۱) تبیین

(۲) توصیف

(۳) کنترل

(۴) پیش‌بینی

دافل ۹۸

۹۴- کدام گزینه، عبارت «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه شود.» را توصیف می‌کند؟

(۱) اصل

(۲) مسئله

(۳) فرضیه

(۴) نظریه

دافل ۹۸

۹۵- عبارت «افراد باهوش در زندگی موفق‌ترند.» بیانگر چه سطحی از بررسی رفتار انسان است؟

(۱) پیش‌بینی

(۲) ارزشیابی

(۳) توصیف

(۴) تبیین

دافل ۹۸

۹۶- کدام گزینه، رابطه علت و معلولی را نشان می‌دهد؟

(۱) بین قد و وزن افراد رابطه وجود دارد.

(۲) اندازه پا به اندازه قد فرد بستگی دارد.

(۳) از روی نمره ریاضی می‌توان نمره فیزیک را پیش‌بینی کرد.

(۴) روش تدریس فعال به یادگیری بیشتر دانش‌آموزان کمک می‌کند.

دافل ۹۸

۹۷- پژوهشگری قصد دارد تأثیر آموزش «مسئولیت‌پذیری» را بر «رفتار جامعه‌پسند» در نوجوانان بررسی کند، مناسب‌ترین روش تحقیق برای این موضوع، کدام است؟

(۱) همبستگی

(۲) آزمایشی

(۳) موردپژوهی

(۴) مشاهده طبیعی

قارج ۹۸

اندازه‌گیری کند. موفقیت وی به چه چیزی بستگی دارد؟

(۱) شروع با طرح مسئله

(۲) تعریف عملیاتی متغیر

(۳) استفاده از روش علمی

(۴) نظام‌دار کردن روش مورد استفاده

قارج ۹۸

۹۹- کدام عبارت صحیح است؟

(۱) مصاحبه ساختاریافته به پرسش‌نامه ترجیح دارد.

(۲) در همه‌پرسی‌ها معمولاً از مصاحبه بدون ساختار استفاده می‌کنند.

(۳) مصاحبه ساختاریافته روش بسیار وقت‌گیر و نیازمند آموزش ویژه است.

(۴) وقتی نتوانیم موضوعی را به صورت مستقیم از فردی بپرسیم، از مصاحبه ساختاریافته استفاده می‌شود.

قارج ۹۸

۱۰۰- کدام مورد، از محدودیت‌های روش مشاهده محسوب می‌شود؟

(۱) عدم کنترل آزمایشگر روی رفتار

(۲) اندازه‌گیری رفتار در شرایط مصنوعی

(۳) عدم آگاهی شرکت‌کنندگان در مشاهده

(۴) به‌دست آوردن اطلاعات کمتر در مقایسه با شرایط آزمایشی

قارج ۹۸

۱۰۱- اعتماد افراطی به یافته‌ها، در کدام‌یک از منابع کسب شناخت دیده می‌شود؟

(۱) روش علمی

(۲) صاحب‌نظران

(۳) شیوه خردگرایانه

(۴) روش شهودی

درس اول

روانشناسی: تعریف و روش مطالعه

مقدمه

قبل از شروع درس و تعریف علم شیرین روان‌شناسی، چند تا سوال مطرح می‌کنیم:

- ❶ چرا هنگام مطالعه، حواسمان مدام پرت می‌شود؟
  - ❷ چرا مطالعه با فاصله زمانی، بهتر از مطالعه بدون فاصله زمانی است؟
  - ❸ عوامل مؤثر بر فراموشی چیست؟
  - ❹ چرا یک فرد وقتی که در جمع قرار می‌گیرد، متفاوت از سایر موقعیت‌ها عمل می‌کند؟
  - ❺ افرادی که مکرر و بدون دلیل موجه، تن به جراحی زیبایی می‌دهند، در زیبایی بدنشان نقص دارند یا تصور نادرستی از زیبایی دارند؟
  - ❻ تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز رسانه‌ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد؟
- برای پاسخ علمی به این پرسش‌ها باید به علم روان‌شناسی مراجعه کنیم. پاسخ دقیق به این پرسش‌ها دغدغه روان‌شناسان است. به نمونه زیر که برای بیان اهمیت ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان طرح شده، توجه کنید:

فرض کنید در یک همایش علمی، هزار نفر از باتجربه‌ترین جراحان مغز و اعصاب دنیا، قصد گزینش ده نفر از بهترین جراحان را دارند. در این همایش هر یک از آن‌ها تجربه و دانش خود را به دیگران همکاران عرضه می‌کند. در نهایت، بعد از مباحثه و مناظره فراوان ده نفر برتر انتخاب می‌شوند. به نظر شما اگر دلایل موفقیت این ده نفر را از آن‌ها بپرسیم چه میزان فقط به دانش پزشکی خود اشاره می‌کنند؟ آیا برتری و پیشرفت آن‌ها فقط به دانش تخصصی‌شان مربوط است؟ خیر! پیشرفت هر یک از آن‌ها تابع عوامل مختلفی همچون میزان تلاش و سختکوشی، روحیه خستگی‌ناپذیر، شیوه مطالعه و پژوهش، ویژگی‌های شخصیتی، منظم بودن و ... نیز بوده است.

برای تعیین درستی یا نادرستی پاسخ‌هایی که به سؤالات روان‌شناسی داده می‌شود، ۲ راه داریم:

- ❶ باید آن‌ها را با واقعیت‌های تأییدشده علم روان‌شناسی مطابقت دهیم. اگر با آن‌ها همخوانی نداشت، آن پاسخ پذیرفته نخواهد بود.
- ❷ اگر با پاسخی روبه‌رو شدیم که دانشی از آن وجود نداشت، باید آن پاسخ را با روش‌های علمی قابل بررسی، ارزیابی کنیم تا صحت آن تأیید شود. هر فردی می‌تواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد اما پاسخ‌های دقیق و معتبر بارز است.

بنابراین:

روانشناسی با پرسش‌های بسیاری مواجه است که پاسخگویی به آن‌ها دانش و پژوهش روزافزونی را می‌طلبد. افراد غیرمتخصص به این پرسش‌ها، پاسخ‌های عامیانه می‌دهند و به تدریج دیدگاه شخصی خود را باور کرده و از دیگران هم می‌خواهند از آن تبعیت کنند.

مثال چند نمونه از باورهای غیرعلمی:

- عدد ۱۳ نحس است.
- افراد با گوش بزرگ‌تر، هوش بالاتری دارند.
- مصرف یک بار مواد مخدر، اعتیاد نمی‌آورد.

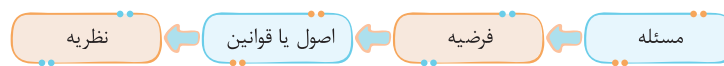
علم تجربی چیست؟

علم تجربی یکی از اقسام علوم بشری است و از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری برای بررسی موضوع مورد مطالعه استفاده می‌کند. منظور از علم در روان‌شناسی نیز علم تجربی است.

در علوم تجربی با کمک مشاهده و سایر روش‌های دقیق، رابطه بین پدیده‌های طبیعی بررسی می‌شود.

• «بیان علمی» واژه‌ای است که به مفاهیم علمی مختلفی اشاره دارد. در علوم تجربی برخی از این بیان‌ها همچون مسئله، فرضیه و نظریه اهمیت زیادی دارد.

سلسله‌مراتب بیان‌های علمی

مسئله

پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود.

فرضیه

تعریف فرضیه

پاسخ خردمندانانه و سنجیده به مسئله‌های علمی

• دانشمندان با توجه به دانش و تجربه خود و پیشینیان سعی در ارائه پاسخ‌های سنجیده به مسائل علمی دارند.

• فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.

• فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.

• فرضیه‌ها در صورت تأیید تجربی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.

مثال «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟» گذشت زمان و عدم استفاده از مطالبی که به حافظه وارد شده، دوام آن‌ها را کم‌رنگ می‌کند. با توجه به این

تجربیات، پاسخ خردمندانانه‌ای به این سؤال می‌دهیم: «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.» این بیان فرضیه نام دارد که می‌تواند درست یا غلط باشد.

این فرضیه را دانشمندان می‌آزمایند تا به درستی آن پی ببرند که در صورت تأیید «تأثیر گذشت زمان به حافظه» به عنوان یک اصل یا قانون پذیرفته می‌شود.

• برای تشخیص یک فرضیه، باید این ویژگی‌ها را در آن بیابیم: **۱** جمله خبری باشد. **۲** قابلیت صدق و کذب داشته باشد.

نظریه

تعریف نظریه

مجموعه‌ای از قوانین علمی

• نظریه‌ها با ترکیب اصول و قوانین مختلف به دست می‌آیند.

• برای مثال حافظه علاوه بر گذشت زمان، تابع اصول و قوانین دیگری هم هست. وقتی همه اصول حافظه کنار یکدیگر بیابند «نظریه‌های فراموشی» را شکل می‌دهند.

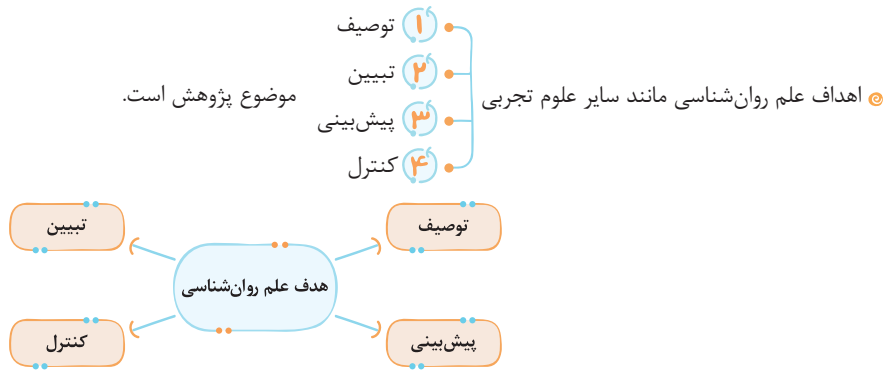
• همه علوم با نظریه‌ها سر و کار دارند. در روان‌شناسی نیز نظریه‌های زیادی وجود دارد. مثلاً مفهوم «یادگیری» و چگونگی آن با نظریه‌های متعددی تبیین می‌شود.

- ظاهری: ساختار شکلی و نحوه نگارش نظریه
  - تجربی: تجربه‌پذیری و پژوهش‌پذیری نظریه
- دو سطح نظریه‌ها

نکته همه نظریه‌ها در دو سطح ظاهری و تجربی به یک اندازه رشد نکرده‌اند؛ زیرا ساختار ظاهری برخی نظریه‌ها در زمان ارائه، قابل بررسی تجربی نیست. این موضوع در همه علوم مشهود است؛ چنان‌که در روان‌شناسی هم برخی نظریه‌ها، پشتوانه تجربی قوی ندارند. روان‌شناسی هم مانند بسیاری از علوم تجربی باید در این چارچوب بررسی شود.

اهداف علم روان‌شناسی

توصیف	تبیین	پیش‌بینی و کنترل
<p>تعریف: بیان دقیق و روشن مفهوم موردنظر</p> <p>توصیف به چيستی مربوط می‌شود. مثلاً این‌که توضیح بریم فراموشی پیه؟</p> <p>توصیف افراد عادی و روان‌شناسان از پدیده‌ها متفاوت است.</p> <p>روان‌شناسان در توصیف پدیده‌ها دقیق‌اند و سعی می‌کنند تحت تأثیر پیش‌دآوری شخصی قرار نگیرند.</p> <p>مثال آیا سخنور خوب، حافظه خوبی خواهد داشت؟ قطعاً سخنوری معادل داشتن حافظه عالی نیست.</p> <p>مثال در توصیف مفهوم جرم در فیزیک، فیزیکدان ابتدا به توصیف دقیق این واژه و تفاوت آن با مفاهیمی چون وزن می‌پردازد.</p> <p>مثال در توصیف علمی «هوش»، این سؤال مطرح است که آیا هوش فرد سختکوش و با پشتکار، بالاتر از متوسط افراد جامعه است؟</p>	<p>تعریف: بیان چرایی پدیده</p> <p>در روان‌شناسی تجربی سعی می‌شود مهم‌ترین علل بروز پدیده مطالعه شود.</p> <p>وجود بسیاری از پدیده‌های روان‌شناختی تابع علت‌های زیادی است.</p> <p>روان‌شناسی در مقایسه با دیگر علوم تجربی، در توصیف و تبیین پدیده‌ها با دشواری‌های زیادی روبه‌رو است که مهم‌ترین دلیل آن، این است که پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند. در حالی که در علوم دیگر این‌گونه نیست.</p> <p>به این دو جمله دقت کنید:</p> <p>۱) گرما باعث انبساط فلز می‌شود.</p> <p>۲) امید به آینده، انگیزه پیشرفت را افزایش می‌دهد. فب به نظرتون تبیین کدوم یکی آسون‌تره؟</p> <p>تبیین به چرایی و علل یک پدیده مربوط می‌شود؛ مثلاً این‌که بگیم چرا فراموشی در افراد رخ میده؟</p>	<p>موفقیت در رسیدن به پیش‌بینی و کنترل، به چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه بستگی دارد.</p> <p>آن‌گونه که پیش‌بینی و کنترل در علوم دیگر سهل و آسان است، در علم روان‌شناسی نیست.</p> <p>مثال در علم فیزیک پیش‌بینی انبساط فلز به وسیله گرما امر دشواری نیست ولی پیش‌بینی انگیزه پیشرفت به مراتب دشوارتر است. چرا؟ چون تحت تأثیر عوامل مختلفی است که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را تبیین کرد.</p> <p>پیش‌بینی و کنترل موضوعی که توصیف و تبیین روشن‌تری داشته باشد، آسان‌تر است. پس رابطه‌شون مستقیمه یعنی هرچه میزان شفافیت توصیف و تبیین بالاتر باشه، پیش‌بینی و کنترل ساده‌تر میشه و برعکس.</p> <p>مثال «روش خرد کردن مسئله که مهارت حل مسئله را افزایش می‌دهد» نمونه‌ای از پیش‌بینی است؛ با آموزش این مهارت حل مسئله تحت کنترل قرار می‌گیرد.</p>

اهداف علم روان‌شناسی

مثال برای این‌که تفاوت توصیف و تبیین رو بهتر بفهمید، به این دو تا جمله فکر کنید:

۱) حافظه یعنی قدرت یادآوری و بازشناسی خاطرات گذشته

۲) تکرار به موقع خاطرات موجب تحکیم حافظه می‌شود.

فب فکر کردید؟ بله درسته!

جمله شماره ۱ به «چیستی» حافظه پرداخته و آن را توصیف کرده است. (حافظه چیست؟ حافظه یعنی قدرت ...)

جمله شماره ۲ به «چرایی» تحکیم حافظه با تکرار به موقع خاطرات پرداخته و آن را تبیین کرده است. (چرا حافظه تحکیم می‌شود؟ تکرار به موقع ...)

منابع کسب شناخت

انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب شناخت، از منابع گوناگونی استفاده می‌کنند. به مثال زیر توجه کنید:

از چهار نفر می‌پرسیم: آیا جهان نظم دارد؟ فرد اول با استناد به آیات الهی و سخن بزرگان دین پاسخ می‌دهد که جهان منظم و با قاعده است؛ فرد دوم با روش‌های عرفانی و برداشت درونی، به منظم بودن جهان شناخت پیدا می‌کند. فرد سوم با توجه به استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی جهان را قاعده‌مند می‌داند. فرد چهارم تلاش می‌کند با مثال‌های مختلف به این سؤال پاسخ دهد؛ مثلاً می‌گوید: اگر کره زمین چند کیلومتر دورتر یا نزدیک‌تر به خورشید می‌بود، امکان حیات در زمین وجود نمی‌داشت؛ بنابراین حتماً جهان هستی نظم و انضباط دارد.

طبق این مثال می‌توانیم به چهار منبع کسب شناخت پی ببریم:

	<ul style="list-style-type: none"> منظور از صاحب‌نظران، افراد متخصص و باتجربه است. 	<p>۱) استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار</p>	منابع کسب شناخت
	<ul style="list-style-type: none"> مبتنی بر درک درونی است. روش‌های کسب شناخت عرفا در این مقوله قرار دارد. مهم‌ترین ویژگی این شیوه، شخصی و غیرقابل تعمیم بودن آن است. 	<p>۲) شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> با کمک فلسفه و روش‌های مبتنی بر منطق، به حقیقت چیزی پی می‌برند. فیلسوفان از این روش استفاده می‌کنند. 	<p>۳) شیوه خردگرایانه</p>	
<p>کارت‌های درست پاسخ‌داده شده</p> <p>کارت‌های اشتباه پاسخ‌داده شده</p>	<ul style="list-style-type: none"> از روش‌های تجربی استفاده می‌شود. روش‌های علمی، عینی و قابل تکرار هستند. 	<p>۴) روش علمی</p>	

نکته: در پاسخ به یک سؤال ممکن است چهار فرد با چهار روش مذکور به یک مقصد برسند (مثلاً با هر روشی می‌شود نظم جهان رو ثابت کرد و بپوش اعتماد پیدا کرد) ولی آنچه اهمیت دارد این است که هیچ‌یک نمی‌توانند بر درستی روش خود و انکار روش‌های دیگران اصرار داشته باشند. بسیاری دانشمندان علوم تجربی در این زمینه دچار اشتباه می‌شوند. آن‌ها بیش از حد به یافته‌های خود اعتماد می‌کنند و منابع دیگر کسب شناخت را نامعتبر می‌دانند درحالی‌که موضع آن‌ها نسبت به سایر منابع شناخت باید «نمی‌دانم» باشد؛ نه این‌که بگویند «نیست».

تعریف روش علمی فرآیند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین. این تعریف کاربردی‌ترین تعریف روش علمی است.

فرآیند	<ul style="list-style-type: none"> به جریان یک عمل اشاره دارد. تعریف: به جریان رسیدن به هدف وقتی از مبدأ به سوی مقصد در حال حرکت هستیم، فرآیندی می‌گوییم. 	توضیحات واژه‌های موجود در تعریف روش علمی
در جست‌وجوی چیزی بودن	<ul style="list-style-type: none"> در روش علمی همواره به دنبال جست‌وجوی چیزی هستیم؛ در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی، هدفمند باشد. گاهی بدون هدف اقدامی صورت می‌گیرد که در این صورت اقدام محقق شده، به دلیل توجه نداشتن به هدف مشخص، نتیجه‌بخش نخواهد بود. 	
نظام‌دار بودن	<ul style="list-style-type: none"> روش علمی تابع قواعد مشخصی است که به صورت منظم طی می‌شود. مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در این است که هرچند هر دو با مسئله مواجه می‌شوند، اما مواجهه دانشمند برخلاف فرد عادی، منظم و قاعده‌مند است. 	
موقعیت نامعین	<ul style="list-style-type: none"> دانشمندان به دنبال ابهام‌زدایی و روشن‌سازی هستند. دانشمند با طرح مسئله، موقعیت ناشناخته را خلق می‌کند و به واسطه روش علمی، موقعیت ناشناخته روشن می‌شود. روشن‌سازی موقعیت نامعین همانند نور در شب تاریک است؛ هرچه بر شدت نور افزوده می‌شود، از مقدار تاریکی کاسته می‌شود. 	

ویژگی‌های روش علمی

روش علمی روش موردنظر روان‌شناسان است.

ویژگی‌های روش علمی (روش موردنظر روان‌شناسان)

- ۱) تعریف عملیاتی
- ۲) تکرارپذیری

- تعریف عملیاتی: در روش علمی هر متغیر باید به‌طور دقیق بیان شود که به این ویژگی تعریف عملیاتی می‌گویند.
- در روش علمی متغیر موردنظر باید به صورت عینی و دقیق تعریف شود؛ به‌طوری که همه افراد با مطالعه تعریف متغیر موردنظر، به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی برسند.
- مثال:** «هوش» از جذاب‌ترین واژه‌های روان‌شناسی است که همگان تعریف واحدی از آن ندارند. ممکن است فردی شخص بذله‌گو را باهوش تلقی کند، فرد دیگری کسی را که استعداد خاصی در نقاشی دارد، باهوش می‌داند و یا فردی که به زیبایی سخن می‌گوید باهوش بنامد.
- جهت یکپارچه‌سازی و شکل‌دهی مفاهیم مشترک از تعریف عملیاتی استفاده می‌شود. در ادامه مثال بالا، برای تعریف هوش می‌توان گفت: «هوش عبارتست از قدرت سازگاری با محیط» و به عبارت دقیق‌تر منظور از هوش، عددی است که با اجرای «آزمون سازگاری» به دست می‌آید.
- متغیر: هر چیزی که تغییر می‌کند.
- مثال:** نمره یک درس مقادیر مختلفی از یک تا بیست را شامل می‌شود، پس یک متغیر است.
- تعریف عملیاتی موجب سهولت اندازه‌گیری می‌شود.
- هرچه متغیر دقیق‌تر تعریف شود، اندازه‌گیری هم دقیق‌تر است. پس رابطه‌شون مستقیمه.
- تعریف اندازه‌گیری: یعنی نسبت دادن عدد به ویژگی‌های اشیاء و افراد.
- تعریف عملیاتی در علم روان‌شناسی کاری دشوار است.
- برای واژه‌های جرم، اتم، کلسترول، سوخت و ساز و هورمون می‌توان تعریف بسیار دقیقی ارائه داد ولی ارائه تعریف دقیق برای واژه‌های اضطراب، پیشرفت تحصیلی، تصمیم‌گیری، استدلال و قضاوت بسیار دشوار است.

۱) تعریف عملیاتی

ویژگی‌های روش علمی

۲) تکرارپذیری

- یافته‌های به‌دست آمده از روش علمی، خصوصی و شخصی نیست بلکه هر فردی، در صورت رعایت ضوابط علمی، می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند.
- بسیاری از انسان‌ها با روش‌هایی منحصر به فرد، مسئله حل می‌کنند. هرچند این افراد ممکن است به نتیجه موردنظر برسند، اما چون پاسخ آن‌ها به وسیله دیگران قابل تکرار نیست، در مجموعه روش علمی قرار نمی‌گیرد.
- سؤال اینجاست که «آیا همه علوم به یک میزان دارای یافته‌های تکرارپذیر هستند؟ اگر فیزیک‌دان، یافته مربوط به تأثیر گرما بر انبساط فلز را بارها تکرار کند، آیا روان‌شناس هم می‌تواند این‌گونه عمل کند؟» روان‌شناسان در برخی موارد نمی‌توانند به راحتی همانند فیزیک‌دانان عمل کنند.
- روش علمی به دلیل ۱) رعایت مسائل اخلاقی و ۲) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان، همواره با محدودیت‌هایی مواجه است. شاید به همین دلیل است که استفاده از روش علمی تاکنون نتوانسته است به همه پرسش‌های بشر امروز پاسخ دهد.

۱) تعریف روان‌شناسی

بین روان‌شناسان برای علم روان‌شناسی تعریف واحدی وجود ندارد. گذشت زمان و پیشرفت دانش، باعث تغییر اطلاعات ما می‌شود؛ در نتیجه از پدیده‌ها فهم دقیق‌تری خواهیم داشت. هم‌چنین پدیده‌های جهان چنان پیچیده است که دانشمندان مجبورند از زوایای گوناگون به آن نگاه کنند؛ همین امر موجب پیدایش نظریه‌های گوناگون می‌شود. بنابراین:

۱) گذر زمان و ۲) پیشرفت دانش و ۳) زاویه نگاه دانشمند، دلایل اصلی وجود تعاریف مختلف در روان‌شناسی هستند.

تعریف روان‌شناسی علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی (شناخت). این تعریف، جامع‌ترین تعریف علم روان‌شناسی است.

۱) رفتار

تعریف: به هر نوع فعالیت مورد مشاهده جاندار، «رفتار» می‌گویند.
مثال حرکت جمعی پرندگان، لانه‌سازی برخی حیوانات، راه رفتن انسان‌ها، غذا خوردن، خوابیدن و ...

نکته مطالعه رفتار محدود به انسان نیست و همه موجودات زنده را شامل می‌شود.

بسیاری از رفتارها به صورت مستقیم قابل مشاهده نیستند که فرایندهای ذهنی از جمله آن‌هاست.

فرایندهای ذهنی را به واسطه نتایجی که دربردارد، استنباط می‌کنیم.

مثال شما بیست اسلاید به دوستان ارائه می‌کنید. بعد از ارائه همه تصاویر از او می‌خواهید تا با نشان دادن تصادفی اسلاید هفتم و هشتم را به شما نشان دهد. پاسخ موفقیت‌آمیز فرد نشان‌دهنده حافظه است که از جمله فرایندهای ذهنی است که به صورت مستقیم قابل مشاهده نیست.

از فرایندهای ذهنی با واژه شناخت تعبیر می‌شود.

توضیحات واژه‌های اصلی به‌کاررفته در تعریف روان‌شناسی

۲) فرایندهای ذهنی

مثال به مثال‌های زیر توجه کنید:

- کدوم یکی به صورت مستقیم (رفتار) و کدوم به‌طور غیرمستقیم (شناخت) قابل مشاهده‌س؟
- حسین با دیدن دوستش به سمت او می‌رود. — مستقیم (رفتار)
- فاطمه با نگاه به آینده، به رشته تحصیلی دانشگاهی‌اش می‌اندیشید. — غیرمستقیم (شناخت)
- کودکان حرکت مادران را با چشم ردیابی می‌کنند. — مستقیم (رفتار)
- تصاویر زیبای معابر شهری، احساس خوشایندی به شهروندان می‌دهد. — غیرمستقیم (شناخت)

شناخت چیست؟

روانشناسی نوین در تبیین موضوعات مورد مطالعه، با واژه شناخت، بسیار سروکار دارد.

تعریف دقیق و سلسله مراتبی شناخت:

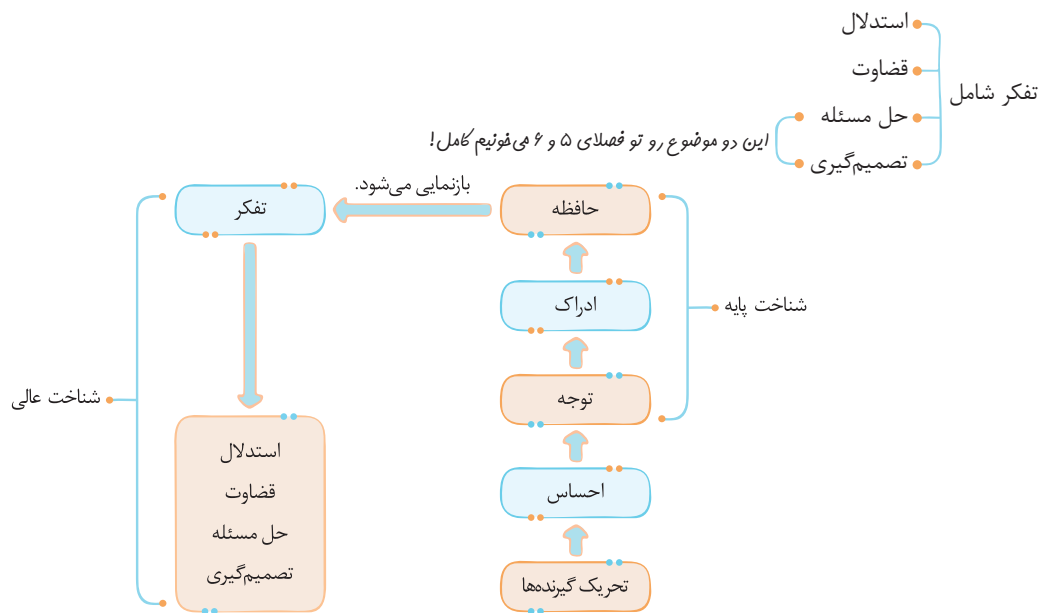
تعریف احساس محیط ما لبریز از محرک‌های مختلف است. این محرک‌ها گیرنده‌های حسی همچون گوش و چشم را تحریک می‌کنند که به نتیجه آن احساس می‌گویند.

تعریف ادراک به کمک توجه یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم؛ سپس محرک انتخاب شده را تعبیر و تفسیر می‌کنیم. به فرایند تفسیر محرک‌های انتخابی ادراک گفته می‌شود.

تفسیرهای ما در محفظه‌ای به نام حافظه نگهداری می‌شود.

اندیشمندان تمایل ندارند همانند لوح فشرده، حاوی اطلاعات خام باشند، بلکه سعی می‌کنند از اطلاعات موجود در حافظه، استنباط‌های زیادی داشته باشند؛ به عبارت دیگر سعی دارند با بازنمایی آن چه در حافظه است به مراتب بالاتر شناخت دست یابند.

تعریف تفکر فرایند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه، تفکر نام دارد.

چگونگی شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت

بنابراین:

مراحل توجه تا تصمیم‌گیری را شناخت می‌نامیم.

شناخت پایه: فرایندهایی همچون توجه، ادراک و حافظه
 شناخت عالی: انواع تفکر (استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری)

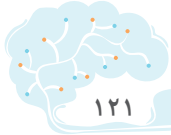
نکته هرچه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

نکته عالی‌ترین مرتبه شناخت، حل مسئله و تصمیم‌گیری است.

پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است. انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل نمی‌کنند.

پردازش ادراکی: پردازشی که صرفاً بر ویژگی‌های حسی، مانند اندازه و شکل ظاهری محرک تکیه داشته باشد.

پردازش مفهومی: پردازشی که علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد. در این پردازش، پردازشگران به مفهوم می‌رسند.

نکته هرچه پردازش ما مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود. رابطه مستقیم!

نکته حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش مفهومی، کارآمدتر از تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش ادراکی است.

مثال سارا ۵ ساله و سپیده ۱۷ ساله با هم خواهند و به همراه مادرشان برای خرید لباس به فروشگاه رفته‌اند. سارا با دیدن لباس قرمزی بر خرید آن اصرار دارد. برخلاف سارا، سپیده لباس را از نظر نرمی، کیفیت، دوام و قیمت بررسی می‌کند و سپس تصمیم‌گیری می‌کند. در این مثال سارا که کودکی ۵ ساله است، تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش ادراکی داشته و به ویژگی‌های ظاهری توجه کرده و سپیده که نوجوانی ۱۷ ساله است، تصمیم‌گیری بر مبنای پردازش مفهومی انجام داده است؛ بنابراین تصمیم‌گیری سپیده کارآمدتر خواهد بود.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

- برخی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات
- مشاهده
  - پرسش‌نامه
  - مصاحبه
  - آزمون

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در علم روان‌شناسی

	<p>• در مراحل اولیه پژوهش، بررسی آزمایشگاهی امکان‌پذیر نبوده و در نتیجه از طریق مشاهده، موضوع مورد مطالعه تبیین می‌شود.</p> <p>• بسیاری از محققان به مشاهده رفتار حیوانات و آدمیان می‌پردازند.</p> <p>مثال با مشاهده دقیق رفتار حیوانات می‌توان رفتار نوع‌دوستانه را به صورت تکاملی مطالعه کرد.</p> <p>مثال با فیلم‌برداری از نوزدان می‌توان جزئیات الگوهای حرکتی آنان را پس از تولد مشاهده کرد.</p> <p>• مشاهده باید همراه با ثبت دقیق و به دور از پیش‌داوری شخصی باشد.</p> <p>• برخی محققان در محیط آزمایشگاهی به مشاهده رفتار موردنظر می‌پردازند.</p>	<p>۱ مشاهده</p>
	<p>• مسائلی که با کمک مشاهده مستقیم امکان‌پذیر نیست را می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه مطالعه کرد.</p> <p>• محقق در این روش از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد.</p> <p>• پرسش‌نامه‌ها باید دقیق و معتبر باشد.</p> <p>• پرسش‌نامه‌ها به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.</p> <p>• از نتایج پرسش‌نامه‌ها باید با احتیاط استفاده کرد.</p>	<p>۲ پرسش‌نامه</p>
	<p>• برخی موضوعات را نمی‌توان به صورت از پیش تعیین‌شده، مشاهده یا با کمک پرسش‌نامه‌ها مطالعه کرد (—) محققان در این حالت از روش مصاحبه استفاده می‌کنند.</p> <p>• در مصاحبه محقق بعد از شنیدن پاسخ سؤال قبلی، پرسش بعدی را سازمان می‌دهد.</p> <p>• مصاحبه برخلاف گفت‌وگوی معمولی، هدفمند و سازمان‌یافته است.</p> <p>• انواع مصاحبه‌ها با توجه به موقعیت مصاحبه شکل می‌گیرند.</p> <p>• مصاحبه‌ها را به صورت‌های مختلف اجرا می‌کنند ولی دو شکل ۱ کاملاً ساختاریافته و ۲ بدون ساختار، متداول‌تر است.</p> <p>مصاحبه ساختاریافته، (نظام‌دار):</p> <p>• پاسخ‌دهنده در مصاحبه‌های کاملاً ساختاریافته با بلی یا خیر و یا انتخاب یکی از گزینه‌ها به سؤال پاسخ می‌دهد که این نوع مصاحبه‌ها، شبیه پرسش‌نامه است.</p> <p>• مصاحبه ساختاریافته بر پرسش‌نامه ترجیح دارد؛ زیرا امکان اخذ اطلاعات بیشتری وجود دارد.</p> <p>• در همه‌پرسی‌ها معمولاً از مصاحبه ساختاریافته استفاده می‌کنند.</p> <p>مصاحبه بدون ساختار (بدون نظام):</p> <p>• وقتی نتوانیم موضوعی را به صورت مستقیم از فردی بپرسیم، از مصاحبه بدون ساختار استفاده می‌کنیم.</p>	<p>۳ مصاحبه</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ با پیروی از برخی اصول و طرح کلی، فرد مصاحبه‌شونده را به سمت پاسخ‌های مورد نظر هدایت می‌کنیم. ⊙ از این شیوه برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود. ⊙ محققان در استفاده از این روش باید به نکات اخلاقی توجه کنند. ⊙ این روش بسیار وقت‌گیر و نیازمند آموزش‌های ویژه است. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ بیش از هر روشی، افراد عادی جامعه با استفاده از آزمون‌های روان‌شناختی مواجه شده‌اند. ⊙ آزمون‌ها ابزاری برای کمی‌کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند. ⊙ ساخت آزمون‌ها بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند. ⊙ ابزار آزمون دارای ۲ ویژگی مهم است: <ol style="list-style-type: none"> ۱) آزمون‌ها باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است. ۲) آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند. به مثال غیرروان‌شناسی؛ ترازو در اندازه‌گیری وزن استفاده می‌شود. وزن به دست آمده ارتباطی با حجم ندارد. از طرفی دیگر چند بار با یک ترازوی سالم وزن یک شیء را بسنجیم، به یک عدد می‌رسیم. ⊙ استفاده از آزمون‌ها، چگونگی اجرا و تفسیر آن باید به همراه سایر روش‌ها باشد. ⊙ استفادهٔ افراد کم‌تجربه از آزمون‌ها، بیش از این‌که راه‌گشا باشد، مشکل‌آفرین است. 	<p>۴) آزمون‌ها</p>

مهم‌ترین گرایش‌های روان‌شناسی

- روان‌شناسی تربیتی
- روان‌شناسی شناختی
- روان‌شناسی سلامت
- روان‌شناسی اجتماعی
- گرایش‌ها
  - روان‌شناسی صنعتی و سازمانی
  - روان‌شناسی رشد و خانواده
  - روان‌شناسی ورزشی
  - روان‌شناسی بالینی
  - روان‌شناسی کودکان استثنایی و ...

تفاوت روان‌پزشک و روان‌شناس

روان‌پزشک و روان‌شناس تفاوت دارند.

- ⊙ روان‌شناسان با توجه به علائق و توانمندی، در محیط‌های مختلف به آموزش، پژوهش و ارائهٔ خدمات تخصصی مشغول می‌شوند.
- ⊙ روان‌شناس بعد از اخذ دیپلم، چهار سال در مقطع کارشناسی و سپس حدود سه سال در یکی از گرایش‌های ذکرشده در مقطع کارشناسی ارشد ادامهٔ تحصیل می‌دهد. بعد از این مقاطع به مدت چهار سال در مقطع دکتری تخصصی روان‌شناسی تحصیل می‌کند.
- ⊙ روان‌پزشک بعد از دورهٔ پزشکی عمومی، ۳ سال در زمینهٔ اختلالات روانی، تشخیص و درمان، آموزش می‌بیند.
- ⊙ روان‌پزشکان با کمک درمان‌های دارویی، اختلالات روانی را درمان می‌کنند.

۴ | ۱ | سوآلی که در گزینه (۴) مطرح شده در حوزه علم جامعه‌شناسی می‌گنجد؛ زیرا جامعه‌پذیر شدن افراد مربوط به این علم است؛ علاوه بر این تنها جامعه‌شناسی در مورد عقاید و ارزش‌های اجتماعی بحث می‌کند.

۳ | ۲ | برای آگاهی از درستی یا نادرستی یک پاسخ باید آن را با واقعیت‌های تأییدشده در علم روان‌شناسی مطابقت دهیم. روش دیگر این است که اگر با پاسخی مواجه شدیم که دانشی از آن وجود نداشت باید آن پاسخ با روش‌های علمی قابل بررسی باشد تا صحت آن تأیید شود.

۲ | ۳ | روان‌شناسی با پرسش‌های بسیاری مواجه است که پاسخگویی به آن‌ها دانش و پژوهش روزافزونی را می‌طلبد. افراد غیر متخصص به این پرسش‌ها پاسخ‌های عامیانه می‌دهند.

۲ | ۴ | هر فردی می‌تواند به پرسش‌های روان‌شناسی پاسخ دهد، اما پاسخ‌های روان‌شناسان دقیق و در نتیجه معتبر و باارزش است.

۳ | ۵ | قطعاً ویژگی‌های دیگری علاوه بر تخصص و دانش مانند پشتکار، نحوه مطالعه، نظم، علاقه به پیشرفت، سخت‌کوشی و ... تأثیر بسیاری بر انتخاب این افراد به عنوان ۱۰ جراح برتر مغز و اعصاب دنیا داشته است.

۱ | ۶ | معادل لاتین واژه بیان علمی Proposition و معادل واژه فرضیه Hypothesis است.

۱ | ۷ | در علوم تجربی از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری مانند مشاهده و سایر روش‌های دقیق، برای بررسی موضوع مورد مطالعه استفاده می‌کنند.

۴ | ۸ | پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود. آن‌ها با توجه به دانش و تجربه خودشان و پیشینیان سعی می‌کنند پاسخ‌های خردمندانانه و سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند.

۴ | ۹ | فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است و در صورت تأیید تجربی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند و مجموعه‌ای از قوانین علمی، نظریه را شکل می‌دهند.

۲ | ۱۰ | پاسخ اولیه دانشمندان به مسئله‌های علمی: فرضیه / دومین مرحله در سلسله‌مراتب بیان‌های علمی: فرضیه / مجموعه‌ای از قوانین علمی: نظریه

۳ | ۱۱

همانطور که در نمودار بالا مشاهده می‌کنید سومین مرحله از سلسله‌مراتب بیان‌های علمی «اصول یا قوانین» است. فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است که در صورت تأیید تجربی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها

(۱) نظریه (مرحله چهارم) (۲) فرضیه (مرحله دوم) (۴) فرضیه (مرحله دوم)

۴ | ۱۲ | پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله آغاز می‌شود و فرضیه پاسخ اولیه پژوهشگر به مسائل علمی است و این درحالی است که مسئله، پرسشی است که مورد سؤال پژوهشگر بوده و وی به دنبال یافتن پاسخ آن است با توجه به این توضیحات تنها گزینه (۴) که یک پرسش است می‌تواند آغازگر یک پژوهش باشد.

۱ | ۱۳ | رابطه میان مسئله و فرضیه دوسویه است؛ به این معنا که فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند. در گزینه (۲) کلمه نظریه نادرست بوده و فرضیه‌ها در صورت تأیید تجربی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند. در گزینه (۳) نیز نظریه‌ها از ترکیب اصول و قوانین مختلف تشکیل می‌شوند و در گزینه آخر نیز بیان علمی به مفاهیم علمی مختلفی اشاره دارد.

۳ | ۱۴

۳ | ۱۵ | نظریه‌ها دارای دو سطح ظاهری و تجربی هستند؛ سطح ظاهری یک نظریه، ساختار شکلی و نحوه نگارش آن است و سطح تجربی تجربه‌پذیری و پژوهش‌پذیری نظریه است.

۴ | ۱۶ | نکته پرسش علمی همان مسئله است.

ترتیب سلسله‌مراتب بیهای علمی از قرار زیر است:

پرسش علمی (مسئله) - فرضیه - اصول یا قوانین - نظریه

۲ | ۱۷ | همه نظریه‌ها در دو سطح ظاهری و تجربی به یک اندازه رشد نکرده‌اند؛ زیرا ساختار ظاهری برخی از نظریه‌ها در زمان ارائه قابل بررسی تجربی نیستند.

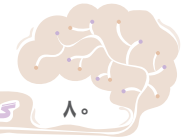
۴ | ۱۸ | هدف علم روان‌شناسی مانند سایر علوم تجربی، توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل موضوع پژوهش است.

۱ | ۱۹ | منظور از توصیف بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر است.

۳ | ۲۰ | مورد (د) به تبیین اشاره دارد در تبیین که همان یافتن چرایی یک پدیده است دانشمند مهم‌ترین علل بروز یک پدیده را مطالعه می‌کند.

- ۲۱ | ۳ | توصیف بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر است؛ مثلاً فیزیکدانان در توصیف جرم به توصیف دقیق این واژه و تفاوت آن با مفاهیمی مانند وزن می‌پردازند. در گزینه (۳) نیز به تشریح مغز و ساختار آن پرداخته شده و تا حدودی این مفهوم توصیف شده است.
- ۲۲ | ۲ | روان‌شناسان در توصیف پدیده‌ها دقیق‌اند و سعی می‌کنند تحت تأثیر پیش‌داوری‌های شخصی قرار نگیرند.
- ۲۳ | ۳ | روان‌شناسان ابتدا به توصیف مفاهیم می‌پردازند و همانطور که می‌دانید توصیف بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر است؛ پس روان‌شناسان اگر با سؤال «آیا سخنوری معادل داشتن حافظه عالی است؟» مواجه شوند ابتدا تلاش می‌کنند مفاهیم حافظه و سخنوری را توصیف کنند.
- ۲۴ | ۴ | روان‌شناسی در مقایسه با سایر علوم تجربی در توصیف و تبیین پدیده‌ها با دشواری بیشتری روبه‌روست. مهم‌ترین دلیل دشواری این است که پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند درحالی‌که در سایر علوم این‌گونه نیست.
- ۲۵ | ۱ | موفقیت در رسیدن به پیش‌بینی و کنترل به چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه بستگی دارد.
- ۲۶ | ۳ | در روان‌شناسی توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها دشوارتر از سایر علوم است. در بین گزینه‌ها تنها گزینه (۳) مفاهیم روان‌شناختی مانند اعتماد به نفس را در خود دارد.
- ۲۷ | ۴ | در فیزیک پیش‌بینی انبساط فلز به وسیله گرما امر دشواری نیست؛ درحالی‌که پیش‌بینی انگیزه پیشرفت به مراتب دشوارتر است؛ چون تحت تأثیر عوامل متعددی است که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را تبیین کرد. پیش‌بینی و کنترل موضوعی که توصیف و تبیین روشن‌تری دارد، آسان‌تر است.
- ۲۸ | ۲ | مورد الف) به چرایی پدیده می‌پردازد و در نتیجه تبیین است و در مورد ب) نیز با پیش‌بینی سروکار داریم.
- ۲۹ | ۳ |
- ۳۰ | ۲ | روان‌شناس در مواجهه با سؤال مذکور ابتدا تلاش می‌کند مفاهیمی مانند هوش را توصیف کند؛ توصیف نیز به معنای بیان دقیق و روشن مفهوم مورد نظر است.
- ۳۱ | ۱ | توصیف همان چستی و تبیین همان چرایی یک پدیده است.
- ۳۲ | ۱ | عبارت صورت سؤال به توصیف حافظه پرداخته است و سعی کرده است این مفهوم را به طور روشن بیان یا تعریف کند.
- ۳۳ | ۳ | جز مورد آخر که توصیف است، سایر گزاره‌ها تبیین هستند اما عبارت گرما باعث انبساط فلز می‌شود تبیین در علم فیزیک است.
- ۳۴ | ۴ | در قرآن کریم به نظم در جهان اشاره شده است: *الم تروا کیف خلق الله سبع السماوات طباقاً: استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار*
 • با توجه به سیر و سلوک‌های درونی، می‌گوییم که جهان نظم دارد: شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی
 • اگر کره زمین چند کیلومتر دورتر یا نزدیک‌تر به خورشید بود امکان حیات در زمین وجود نداشت پس جهان نظم دارد: روش علمی
- ۳۵ | ۱ | عبارت گزینه (۱) به شیوه‌های مبتنی بر استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار اشاره می‌کند و منظور از صاحب‌نظران افراد متخصص و باتجربه هستند.
- ۳۶ | ۲ | این‌که علی با استناد به مطالب یک کتاب دریافته است که آتش برای روشن شدن به اکسیژن نیاز دارد یعنی وی به نظر افراد متخصص و باتجربه استناد کرده است اما این‌که او با انجام یک آزمایش به یافته‌های جدید دست یافته است نشان می‌دهد که او از روش علمی استفاده کرده است که یکی از مشخصه‌های آن عینی و تکرارپذیر بودن آن است.
- ۳۷ | ۳ | شیوه خردگرایانه: در این شیوه با کمک فلسفه و روش‌های منطقی به حقیقت چیزی پی می‌برند؛ فیلسوفان از این روش استفاده می‌کنند. شیوه‌های مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی: این شیوه را بیشتر عرفا استفاده می‌کنند و مهم‌ترین ویژگی آن شخصی و غیر قابل تعمیم بودن آن است. روش علمی: در این شیوه از روش‌های تجربی استفاده می‌شود که عینی و قابل تکرار هستند.
- ۳۸ | ۴ | *توی این تست یه نکته ریزی وجود داره که تفاوت شیوه فرگرایانه و استناد به نظر صاحب‌نظران و مقام صلاحیت‌دار رو برات باز میکنم قشنگ. بین وقتی شما مثلاً به آیه از قرآن میفونی که توش نوشته هوان بر پایه نظم استواره یا مثلاً تو کتاب فیزیکی میفونی که گرما باعث انبساط میشه، پس تو اومدی به نظر کسایی که از تو داناتر هستن اکتفا کردی و داری از نظر اونا استفاده میکنی اما اگر تو بری دنبال مطالب بیشتر و فودت به این نتیجه برسی که هوان نظم داره یا بشینی با فودت فکر کنی که فب آله گرما باعث انبساط میشه پس من اگر فلزی رو گرم کنم، منبسط میشه ریگه اینها داری از شیوه فرگرایانه استفاده میکنی چون تو استدلال کردی، مغز مبارکت تحلیل کرده و داده‌ها رو کنار هم پییده و به این نتیجه رسیده که عه منظومه شمسی یک مجموعه منظمه. یعنی مغز شما با استفاده از روش‌های منطقی به این نتایج رسیده پس روشی که استفاده کردی میشه فرگرایانه.*
- اما در مورد قسمت دوم گزینه (۱) و (۴) در گزینه (۱) عبارت درک درونی به روش‌های مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی اشاره دارد.
- ۳۹ | ۳ | ممکن است در پاسخ به یک سؤال چهار فرد با چهار روش به یک مقصد برسند اما آنچه مهم است این است که هیچ‌یک نمی‌توانند بر درستی روش خویش و انکار روش‌های دیگران اصرار بورزند. بسیاری از دانشمندان علوم تجربی در این زمینه دچار اشتباه می‌شوند. آن‌ها بیش از حد به یافته‌های خود اعتماد می‌کنند و منابع دیگر شناخت را نامعتبر می‌دانند درحالی‌که موضع آن‌ها نسبت به سایر منابع شناخت باید «نمی‌دانم» باشد نه این‌که «نیست».

- ۴۱۴۰ روش این‌سینا شیوه مبتنی بر سیر و سلوک و روش‌های شهودی است. این روش مبتنی بر درک درونی است و عرفاً از این روش استفاده می‌کنند. مهم‌ترین ویژگی این شیوه شخصی و غیرقابل تعمیم بودن آن است.
- ۱۱۴۱ کاربردی‌ترین تعریف روش علمی عبارت است از: فرایند جستجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین.
- ۳۱۴۲ در تعریف روش علمی می‌گوییم: فرایند جستجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین. در روش علمی همواره به دنبال جستجوی چیزی هستیم. در جستجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی هدفمند باشد و هدف در روش علمی مشخص کردن یک موقعیت نامعین است.
- ۲۱۴۳ الف) جریان رسیدن به هدف: فرایند / ب) قواعد مشخص: نظام‌دار بودن / ج) نور در شب تاریک: روشن‌سازی موقعیت نامعین
- ۲۱۴۴ فرایند به جریان یک عمل اشاره دارد. وقتی از مبدأ به سوی مقصد در حرکت هستیم، جریان رسیدن به هدف را فرایند گویند.
- ۳۱۴۵ مهم‌ترین تفاوت دانشمند با افراد عادی در این است که هرچند هر دو با مسئله مواجه می‌شوند اما مواجهه دانشمند برخلاف فرد عادی منظم و قاعده‌مند است.
- ۲۱۴۶ در روش علمی هر متغیر باید به طور دقیق بیان شود به این ویژگی روش علمی تعریف عملیاتی گفته می‌شود.
- ۲۱۴۷ در روش علمی متغیر مورد نظر باید به صورت عینی و دقیق تعریف شود.
- ۱۱۴۸ جهت یکپارچه‌سازی و شکل‌دهی مفاهیم مشترک از تعریف عملیاتی استفاده می‌شود. در سؤال بالا مفهوم هوش بین تمام گزاره‌ها مشترک بوده اما هرکس هرطور به ذهنش رسیده آن را تعریف کرده است؛ دانشمند برای رهایی از این مشکل متغیر خود یعنی هوش را به طور دقیق بیان کرده است.
- ۴۱۴۹ هدف: جهت یکپارچه‌سازی و شکل‌دهی مفاهیم مشترک از تعریف عملیاتی استفاده می‌شود.
- شرط: در روش علمی متغیر مورد نظر باید به صورت دقیق و عینی تعریف شود تا همه افراد با مطالعه تعریف متغیر مورد نظر به برداشت یکسان یا تقریباً یکسانی دست پیدا کنند.
- ۴۱۵۰ تعریف عملیاتی دقیق باعث سهولت اندازه‌گیری می‌شود و این مسئله هیچ ربطی به تکرارپذیری ندارد.
- ۲۱۵۱ رابطه میان اندازه‌گیری و تعریف عملیاتی مستقیم است به این معنی که هرچه متغیر دقیق‌تر تعریف شود اندازه‌گیری هم دقیق‌تر می‌شود. یافته‌های به دست آمده از روش علمی خصوصی و شخصی نیست بلکه هر فردی در صورت رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند البته تکرارپذیری در همه علوم به یک اندازه نیست؛ مثلاً یک روان‌شناس نمی‌تواند به اندازه یک فیزیک‌دان به ویژگی تکرارپذیری تکیه کند.
- ۳۱۵۲ به دلیل رعایت مسائل اخلاقی و نیز پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان روش علمی همواره با محدودیت‌هایی مواجه است. *الان تو این مثال روان‌شناس می‌نمیتونه زندانیارو زیر بارکتک و فحش بگیره که ببینه بعد دوماه پیکار میکنن که ...*
- ۴۱۵۳ گذشت زمان و پیشرفت دانش باعث تغییر اطلاعات ما می‌شود؛ در نتیجه از پدیده‌ها فهم دقیق‌تری خواهیم داشت. به علاوه پدیده‌های جهان چنان پیچیده است که دانشمندان مجبورند از زوایای گوناگون به آن نگاه کنند. همین امر موجب پیدایش نظریه‌های مختلف می‌شود؛ بنابراین دلیل اصلی وجود تعاریف مختلف در روان‌شناسی گذر زمان، پیشرفت دانش و زاویه نگاه دانشمند است.
- ۱۱۵۴ به دلیل رعایت مسائل اخلاقی و نیز پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان روش علمی همواره با محدودیت‌هایی مواجه است. شاید به همین دلیل است که استفاده از روش علمی تاکنون نتوانسته است به همه پرسش‌های بشر امروز پاسخ دهد.
- ۱۱۵۵ جامع‌ترین تعریف روان‌شناسی عبارت است از: علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی.
- ۱۱۵۶ شناخت یا فرایند ذهنی غیرقابل مشاهده مستقیم است درحالی‌که رفتار را می‌توان به طور مستقیم مشاهده کرد.
- ۱۱۵۷ امروزه از فرایندهای ذهنی با واژه شناخت تعبیر می‌شود این فرایندها را به واسطه نتایجی که دربردارند استنباط می‌کنیم.
- ۳۱۵۸ فاطمه با نگاه به آینده به رشته تحصیلی دانشگاهی‌اش می‌اندیشد: مطالعه فرایندهای ذهنی یا مطالعه شناخت‌ها
- کودکان حرکت مادران را با چشم ردیابی می‌کنند: مطالعه رفتارها یا مطالعه رفتارهایی که به طور مستقیم قابل مشاهده‌اند
- ۲۱۵۹ معادل لاتین ادراک *preception* و معادل شناخت *cognition* است.
- ۴۱۶۰ محیط ما سرشار از محرک‌های مختلف است. این محرک‌ها گیرنده‌های مختلف مانند گوش و چشم را تحریک می‌کنند که به نتیجه آن احساس می‌گویند. به کمک توجه یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم سپس محرک انتخاب‌شده را تعبیر و تفسیر می‌کنیم؛ به فرایند تفسیر محرک‌های انتخابی ادراک گفته می‌شود.
- ۲۱۶۱ به فرایند تفسیر محرک‌های انتخابی ادراک گفته می‌شود.
- ۲۱۶۲ فرایند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه تفکر نام دارد / ما به کمک توجه یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم / پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است.

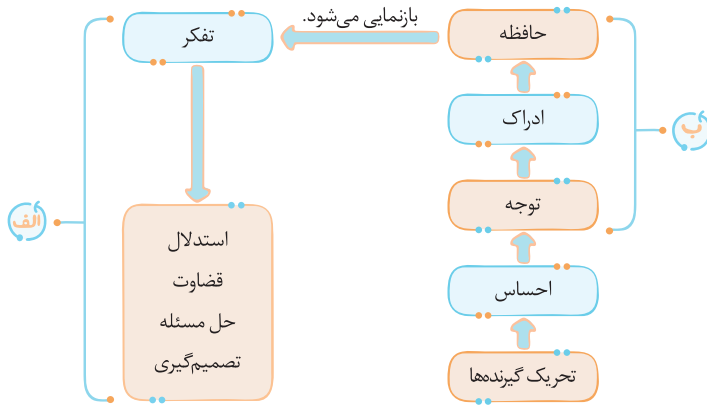

۶۳ | ۳ | انجام هم‌زمان (توجه) برخی از کارها بسیار دشوار است؛ زیرا اگرچه گیرنده‌های شما تحریک می‌شود اما مغز تنها می‌تواند برخی از آن‌ها را تفسیر کند؛ در نتیجه مجبور به انتخاب از بین محرک‌های احساس شده می‌شود.

۶۴ | ۱ | تفکر شامل استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری است.

۶۵ | ۲ | شناخت پایه شامل توجه، ادراک و حافظه است.

۶۶ | ۱ |

۶۷ | ۳ | از مرحله توجه تا تصمیم‌گیری، شناخت نامیده می‌شود.

۶۸ | ۲ | متخصصان به فرایندهایی همچون توجه، ادراک و حافظه، شناخت پایه می‌گویند.

۶۹ | ۳ | انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل نمی‌کنند؛ به همین دلیل پردازش ادراکی و مفهومی دو نوع پردازش هستند.

۷۰ | ۴ | هرچه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود. هرچه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل‌گرفته پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

۷۱ | ۲ | هرگاه پردازش صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری محرک تکیه داشته باشد آن را پردازش ادراکی می‌نامند.

۷۲ | ۳ | conceptual processing معادل پردازش مفهومی بوده و این نوع پردازش، پردازشی است که علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی نیز قرار دارد.

۷۳ | ۴ | پردازش سارا تحت تأثیر ویژگی‌های ظاهری مثل رنگ است اما پردازش سپیده به علاوه بر ویژگی‌های ظاهری ویژگی‌های کیفی مانند جنس و قیمت را نیز مد نظر قرار می‌دهد؛ در نتیجه هر دو به یک شیوه عمل نکرده‌اند.

نکته | هرچه پردازش ما مفهومی‌تر باشد، شناخت کارآمدتر و پایدارتر خواهد بود.

۷۴ | ۱ | این‌که کودکی تمایل داشته باشد اسکناس با ارزش خود را با چند اسکناس کم‌ارزش‌تر معاوضه کند؛ یعنی او تحت تأثیر ویژگی‌های ظاهری مثل تعداد است؛ پس پردازش او ادراکی است.

۷۵ | ۲ | عالی‌ترین مرتبه شناخت حل مسئله و تصمیم‌گیری است و پس از بازنمایی اطلاعات در حافظه وارد مرحله تفکر می‌شویم.

۷۶ | ۲ | موارد الف و ج پردازش مفهومی و موارد ب و د پردازش ادراکی دارند. حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش مفهومی کارآمدتر از تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش ادراکی است.

۷۷ | ۲ | در مراحل اولیه پژوهش بررسی آزمایشگاهی امکان‌پذیر نیست؛ در نتیجه از راه مشاهده، موضوع مورد مطالعه تبیین می‌شود.

۷۸ | ۱ | مشاهده باید همراه ثبت دقیق و به دور از پیش‌داوری شخصی باشد.

۷۹ | ۲ | مطالعه مسائلی را که با کمک مشاهده مستقیم امکان‌پذیر نیست می‌توان از طریق پرسش‌نامه مطالعه کرد.

۸۰ | ۳ | در مصاحبه محقق بعد از شنیدن پاسخ سؤال قبلی، پرسش بعدی را سازمان می‌دهد. مصاحبه برخلاف گفتگوی معمولی، هدفمند و سازمان‌یافته است.

۸۱ | ۲ | مصاحبه ساختاریافته بر پرسش‌نامه ترجیح دارد؛ زیرا امکان اخذ اطلاعات بیشتری وجود دارد.

۸۲ | ۴ | بررسی گزینه‌ها

(۱) درست - مصاحبه بدون ساختار (۲) نادرست - مصاحبه بدون ساختار (۳) نادرست - پرسش‌نامه (۴) درست - درست

۸۳ | ۲ | فرد مصاحبه‌شونده به سمت پاسخ موردنظر هدایت می‌شود / از این شیوه برای اخذ اطلاعات عمیق استفاده می‌شود؛ مصاحبه بدون ساختار

با بلی و خیر و یا انتخاب یکی از گزینه‌ها انجام می‌شود؛ مصاحبه ساختاریافته

- ۴ | ۸۴ در گزینه (۴) به مصاحبه ساختاریافته اشاره شده است.
- ۴ | ۸۵ مصاحبه بدون ساختار نیازمند آموزش ویژه بوده و بسیار وقت‌گیر است.
- ۱ | ۸۶ در مصاحبه بدون ساختار یا بدون نظام محققان باید به نکات اخلاقی توجه ویژه کنند.
- ۳ | ۸۷ شاید بیش از هر روشی افراد عادی جامعه با استفاده از آزمون‌های روان‌شناختی مواجه شده باشند. آزمون‌ها ابزاری برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند.
- ۲ | ۸۸ آزمون‌ها ابزاری برای کمی‌کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند.
- ۴ | ۸۹ ترازو در اندازه‌گیری وزن استفاده می‌شود و وزن به دست آمده ارتباطی با حجم ندارد. از طرفی اگر چندبار با یک ترازوی سالم وزن یک شی را بسنجیم به یک عدد می‌رسیم. این ابزار دارای دو ویژگی مهم است: آزمون‌ها باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند؛ علاوه بر این آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند.
- ۴ | ۹۰ صحبت کردن با مجرم یا هم‌اتاقی‌های او مصاحبه و نصب دوربین نمونه‌ای از روش مشاهده است.
- ۲ | ۹۱ پژوهشگران در سؤال یک آزمون ترتیب داده‌اند در استفاده از آزمون‌ها چگونگی اجرا و تفسیر آن باید به همراه سایر روش‌ها باشد.
- ۴ | ۹۲ روان‌شناسی در مقایسه با علوم تجربی در توصیف و تبیین پدیده‌ها با دشواری‌های زیادی روبه‌رو است؛ زیرا پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی است.
- ۱ | ۹۳ تبیین به معنای بیان چرایی یک پدیده است.
- ۳ | ۹۴ فرضیه جمله‌ای خبری است که به صورت خردمندانه‌ای در پاسخ به سؤالات داده می‌شود.
- ۳ | ۹۵
- ۴ | ۹۶ این سؤال برای کتاب نظام قدیمه با این حال روش تدریس فعال یعنی روشی که در آن یادگیرنده به صورت فعال به دنبال یافتن پاسخ‌هاست، باعث یادگیری بیشتر می‌شود.
- ۲ | ۹۷ شاید باورت نشه اما این سؤال از کتاب نظام قدیمه اما روش تحقیق مناسب برای مورد صورت سؤال روش آزمایشی است؛ زیرا در آن به علت و معلول اشاره شده است.
- ۲ | ۹۸ تعریف عملیاتی یعنی متغیر باید به صورت عینی و دقیق تعریف شود. تعریف عملیاتی باعث سهولت در اندازه‌گیری می‌شود.
- ۱ | ۹۹ مصاحبه ساختاریافته بر پرسش‌نامه ارجحیت دارد؛ زیرا امکان اخذ اطلاعات بیشتری را فراهم می‌کند.
- ۱ | ۱۰۰ در روش مشاهده آزمایشگر هیچ نوع دستکاری بر محیط انجام نمی‌دهد؛ پس کنترلی روی رفتار ندارد و نمی‌تواند تأثیر سایر متغیرها را از بین ببرد.
- ۱ | ۱۰۱ برخی از دانشمندان در روش علمی بیش از حد به یافته‌های خود اعتماد دارند و سایر منابع را نامعتبر می‌دانند درحالی‌که موضع آن‌ها باید «نمی‌دانم» باشد نه این‌که بگویند «نیست»!
- ۴ | ۱۰۲ روان‌شناس رشد به بررسی، شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی می‌پردازد اما در گزینه (۴) سؤال مطرح‌شده به حوزه زیست‌شناسی مربوط است.
- ۱ | ۱۰۳ شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی که به آن فراخنای زندگی نیز می‌گویند مورد توجه روان‌شناسان رشد است.
- ۲ | ۱۰۴ روان‌شناسی رشد شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ در آدمی رخ می‌دهد، مطالعه کند.
- ۳ | ۱۰۵ حل مسئله: شناختی / ابراز خشم: هیجانی / رعایت حقوق دیگران: اخلاقی
- ۴ | ۱۰۶ این نکته که علی توانسته با آرامش بحث را از خطر درگیری دور کند به این معناست که او توانایی حل مسأله خوبی دارد؛ پس از نظر شناختی رشد کرده است اما برخورد راننده به دلیل این‌که عصبانی شده و فحاشی می‌کند در گروه رشد هیجانی قرار می‌گیرد.
- ۲ | ۱۰۷ جنبه‌های مختلف انسان را می‌توان از یکدیگر تفکیک نمود. جنبه‌های جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی بر همین اساس، روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخنای زندگی فرد را شامل می‌شود.
- ۱ | ۱۰۸ روان‌شناسان رشد معتقدند ویژگی‌های افراد تغییراتی که در طول زندگی، از دوره جنینی تا دوره سالمندی، در افراد رخ می‌دهد می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد؛ بر همین اساس ویژگی‌های مثل بلندقامت بودن علی تحت تأثیر وراثت و مواردی مثل برون‌گرا یا درون‌گرا بودن این افراد تحت تأثیر محیط و قابل تغییر است.